

“NYE SAMTALER I MJØLNERPARKEN”

Beboerdeltagelse og samarbejde i et boligområde med mange etniske minoriteter

Lars H. Johansen
Konsulentkompagniet

"NYE SAMTALER I MJØLNERPARKEN"

Et forløb, som rummer nye metoder til involvering af beboere og professionelle i udvikling af samarbejdet om et boligområde, hvor der bor mange etniske minoriteter

"Beboerne føler sig holdt udenfor, når de danske professionelle agerer i området, og de danske myndigheder føler sig holdt udenfor, når beboerne organiserer sig og kommunikerer på deres måder"

"Nye Samtaler i Mjølnerparken"

Forfatter: Lars Johansen, Konsulentkompagniet

Copyright: forfatteren og Lejerbo

Udgiver: Lejerbo

Lay-out og fotos: Trine Askløf

Tryk: Eks-skolens Trykkeri

ISBN 87-989459-0-4

Publikationen kan bestilles hos:

Lejerbo

Kristianiagade 9

2100 København Ø.

kursusafdelingen@lejerbo.dk

Tlf. 35 25 85 21 - Joan Weischer

Publikationen kan frit citeres med angivelse af kilde

Publikationen er blevet til på baggrund af et projekt som blev gennemført fra maj 2001 til august 2002 i samarbejde mellem Konsulentkompagniet, Lejerbo, Københavns Kommune og afdelingsbestyrelsen i Mjølnerparken.

Henvendelse om projektet kan ske til:

Konsulent Lars Johansen

Konsulentkompagniet

tlf. 49 70 45 55

mail konkom@kon-kom.dk

Indholdsfortegnelse

5	Forord
8	1. Baggrund, problemstillinger og formål
12	2. Arbejdsmetode
18	3. Konkret projektførløb i Mjølnerparken
32	4. Projektets resultater <ul style="list-style-type: none">-Indsamlede data og viden-De processuelle resultater-Afrunding og overvejelser
46	5. Centrale problemstillinger og overvejelser i relation til det konkrete projekt <ul style="list-style-type: none">-Majoritet/minoritet-Etniske minoriteter og beboerdemokrati-Danske medarbejderes kompetencer
54	6. Perspektiver <ul style="list-style-type: none">-For anvendelse af arbejdsmetoden-For udvikling af boligområderne
58	7. Afslutning

Forord

Mjølnerparken er et stort alment boligbyggeri på det ydre Nørrebro klemte inde mellem to af byens hovedfærdselsårer – Nørrebrogade og Tagensvej. Kvarteret er stærkt præget af, at der bor mange mennesker med en anden etnisk oprindelse end den danske. I bebyggelsen bor der repræsentanter fra det meste af verden, men med en overrepræsentation af mennesker fra arabisktalende lande, Somalia og Pakistan.

Mennesker med masser af liv og drømme, saft og kraft og visioner. Med ønsker til hvordan deres liv her i Danmark skal forme sig og med bekymringer for, hvordan det skal gå med deres børn, og hvordan de i deres fremtid skal begå sig i den danske virkelighed. Men også med ønsker om at bevare vitale dele af deres egen identitet og give disse værdier videre i arv. Og det er den virkelighed, man som almen boligudlejer er sat til at fungere i, når det drejer sig om et område som Mjølnerparken. Beboere der har mange

vanskeligheder ved at tilpasse sig det danske samfund, men også en masse ønsker og krav til deres hverdagsliv.

Et af de forhold, som projektet "Nye samtaler i Mjølnerparken" afdækkede, var, at rigtig mange af beboerne i området er meget positive med hensyn til at bo i dette byggeri. De føler på den ene side stor trykthed i deres hverdag, men på den anden også en mangel på direkte indflydelse og en vis afmagt overfor at kunne påvirke udviklingen i den retning, som de måtte ønske sig. Det er en mangel, som beboerne her har ønsket at gøre noget ved, hvilket giver sig udslag i, at afdelingsbestyrelsen igennem flere år har afspejlet beboersammensætningen i bebyggelsen og altså næsten udelukkende har bestået af mennesker med anden etnisk oprindelse end dansk.

Et boligområde med rigtig mange ikke-etniske danskere og med rigtig mange problemer af social og integrationsmæssig og art. Men ikke

desto mindre er der her tale om et boligområde, hvor beboerne er indstillet på at gøre deres indflydelse gældende. Det var kendsgerningerne og udgangspunktet for det foreliggende projekt, som Konsulentkompagniet i samarbejde med Lejerbo, Københavns Kommune og afdelingsbestyrelsen i Mjølnerparken har gennemført i perioden maj 2001 – august 2002. Konsulent, socialrådgiver Lars Johansen var projektleder og projektet blev udviklet i samarbejde med konsulent i Lejerbo, Erling Zimmermann. Som projektassistenter var tilknyttet Marieluise Weber - en tysk kvinde, som er uddannet pædagog i DK for 20 år siden og har arbejdet med den metodiske tilgang tidligere - og Iman Al-Helu - en arabisk talende kvinde, som er cand.com. fra Roskilde Universitetscenter.

Med henblik på at generalisere erfaringerne fra dette projekt til brug for arbejdet i andre boligområder er udarbejdet denne publikation,

som redegør for tankerne bag projektet, den anvendte metode samt perspektiver i brugen af metoden i andre boligområder.

Publikationen er beregnet for professionelle i boligselskaber og i det offentlige system samt afdelingsbestyrelser, der ønsker at udvikle beboerinvolveringen samt det interne og eksterne samarbejde.

Projektet er fra starten blevet understøttet med midler fra det daværende By- og Boligministeriet og færdiggjort under det nuværende Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration, hvilket jeg her gerne vil benytte lejligheden til at takke for på vegne af alle de involverede.

Erling Zimmermann, Lejerbo

1. Baggrund, problemstillinger og formål

Baggrunden for projektet, de eksisterende problemstillinger i området samt projektets formål

Baggrund og problemstillinger

I Mjølnerparken bor der mere end 30 forskellige nationaliteter, og under 10% af lejlighederne bebos af danskere. Ca. 60% af beboerne kommer fra arabisk talende lande (palæstinensere, libanesere og irakere). Mjølnerparken har i flere år på grund af sin beboersammensætning været betragtet som et socialt stempet område. De sociale problemer er dog primært knyttet til en generel høj ledighed hos etniske minoriteter og dårlig sproglig og kulturel integrering i det danske samfund. Internt er der nogle problemer med hærværk, men der er ingen stof-, alkohol- eller kriminalitetsproblemer i øvrigt i området. Området betegnes som en ghetto, og mange mener, at der bor alt for mange indvandrere og flygtninge samlet på et sted. Der har været gennemført forskellige projekter i området af boligsocial karakter siden de første beboere flyttede ind i 1987.

Projekt "Nye Samtaler i Mjølnerparken" blev etableret, fordi der både internt og eksternt var mange samarbejds-mæssige og kommunikative problemer:

I samarbejdet om byudvalgsindsatsen mellem afdelingsbestyrelsen, Lejerbo og Københavns Kommune var der vanskeligheder med at skabe klarhed i kommunikationen og omkring beslutningerne, og der var ikke et fællesskab om byudvalgsindsatsen. Den foreliggende boligsociale helhedsplan for området var ikke kendt af ret mange beboere, og dem, der kendte den, havde usikre opfattelser af den. Generelt blev det oplevet som om, at mange beboere ikke deltog i eller forholdt sig til de beboerdemokratiske muligheder.

Boligselskabet og kommunen var usikre på afdelingsbestyrelsens beboerdemokratiske perspektiver og på dens kontakt med beboerne, og afdelingsbestyrelsen var usikre på motiverne hos de to førstnævnte parter. Afdelingsbestyrelsen havde blandt andet svært ved at forholde sig til en så høj grad af skriftlig kommunikation, som ellers er normalt i styregrupper og beboerdemokrati. Beboerne klagede over den måde bestyrelsen håndterede sin opgave på, idet de blandt andet ikke overholdt åbningstiderne for henvendelse fra beboerne.

På trods af mange forankrede initiativer og en positiv udvikling set fra boligselskabets og kommunens side var beboerrådgiveren ophørt på grund af samarbejdsproblemer med afdelingsbestyrelsen, og Lejerbo havde set sig nødsaget til at skifte ud på posten som boligsocial konsulent for byudvalgsarbejdet.

Baggrunden for problemstillingerne i området var, at beboerne langt overvejende bestod af folk der kom fra etniske minoriteter, som ikke havde tradition for at arbejde med beboerdemokrati, repræsentativt demokrati og fælles forpligtelser. De havde ikke noget kulturfællesskab med danskere og en del af beboerne havde det heller ikke med de andre beboere.

Men i Mjølnerparken var der en afdelingsbestyrelse, og der var adskillige klubber, foreninger og aktiviteter, der blev drevet gennem frivillig deltagelse fra beboernes side. Afdelingsbestyrelsen bestod af personer fra arabisk talende lande med to danskere som suppleanter. De havde eksplicit udtrykt, at det værste for dem var, når danske myndigheder, de samarbejdede med, kom med flere sider papirer, de skulle læse igennem. Så opgav de at følge med.

For at kunne udvikle et samarbejde til gavn for området var det nødvendigt at undersøge, hvad de ønskede og tænkte om det at påtage sig ansvaret for at sidde i en afdelingsbestyrelse.

Hvordan ønsker beboerne i Mjølnerparken at udvikle deres boligområde? Hvordan ser mulighederne ud for beboerdemokrati blandt områdets beboere, som for manges vedkommende slet ikke har erfaringer med demokrati? Hvordan kan danske samarbejdsparter blive medspillere i de etniske minoriteters bestræbelser for at udvikle beboerdemokratiet og deres boligområde?

Formål

Projektet skulle undersøge beboernes ønsker til livet i Mjølnerparken og skabe en proces, hvor beboere, afdelingsbestyrelse og eksterne samarbejdsparter blev i stand til at formulere sig overfor hinanden og dermed skabe en fremtidig boligsocial helhedsplan. Processen skulle have fokus på udviklingen af samarbejdet og på, at beboernes interesser bredt blev tilgodeset.

Gennem etablering af samtaler på tværs skulle projektet:

- undersøge beboernes ønsker for deres boligområde
- undersøge samarbejdsparternes opfattelser af området
- skabe energi til at arbejde videre hen imod opfyldelsen af disse ønsker
- stimulere samarbejdet internt og eksternt.

Gennem samtalerne skulle beboernes ønsker tydeliggøres og dermed bidrage til at klargøre de krav, som professionelle samarbejdsparter skulle tage stilling til. Igennem samtalerne ville de etniske minoriteters måder at tilegne sig og bruge beboerdemokratiet på også blive udfordret og inspireret. Projektet skulle undersøge mulighederne for at udvikle samarbejdet både indenfor og udenfor Mjølnerparken med fokus på at skabe en kommunikation, som kunne skabe forståelse og accept af de forskellige parter interesser, muligheder og præmisser.

2. Arbejdsmetode

Arbejdsmetoden beskrives således at læseren får et indtryk af det processuelle forløb, metodens grundlæggende principper, hvordan praksis kan forme sig, eksempler på struktur og organisering samt nødvendigheden af at have fokus på særlige forhold i boligområdet

Arbejdsmetoden kombinerer det at lave en undersøgelse med at sætte en proces i gang, og den anvender dialogen som redskab. Den anerkender og udnytter, at i det øjeblik man involverer folk i spørgsmål om fremtiden, opstår der energi og dermed retningspile og muligheder for at arbejde videre hen imod de formulerede ønsker for fremtiden.

Arbejdsmetoden går ud på at skabe samtaler om fastlagte temaer med henblik på:

- at deltagerne føler sig involveret og respekteret og dermed får lyst til at deltage i processen
- at mange deltager og får et medansvar for den fortsatte udvikling
- at mange ideer og muligheder kommer i spil
- at fremskaffe konkret viden om temaerne
- at skabe fælles viden
- at inspirere til dialog og handling under forløbet

Forløbet

Forløbet består af

- en indledende fase, hvor temaerne afklares i samtaler med en eller flere grupper
- gennemførelse af samtaler med specifikke grupper
- afholdelse af stormøder med deltagelse af de grupper, der er ført samtaler med
- afslutning af forløbet eller eventuelt fortsætte processen med nye eller uddybede temaer

Et sådant forløb tilrettelægges hver gang forskelligt for at tilgodese ovenstående hensigter bedst muligt i hvert enkelt lokalområde, og i relation til de rammer og temaer, der er fastlagt for forløbet.

Grundlæggende principper

Metoden har tre grundlæggende principper

*1. Der er altid noget, der fungerer godt
– det er vigtigt at finde frem til dette*

Metoden vægter, at det der allerede fungerer, skal forstås og anerkendes for at kunne bruges som afsæt for at realisere nogle af ønskerne. Det gøres igennem formulering af spørgsmål som f.eks.:

Til beboerne:

"Hvad synes du er det mest positive ved at bo i Mjølnerparken?"

Til afdelingsbestyrelsen

"Hvad synes du er det mest positive ved at være medlem af afdelingsbestyrelsen i Mjølnerparken?"

Til samarbejdsparter

"Hvad synes du er det mest positive ved Mjølnerparken som boligområde?"

Til ejendomsfunktionærerne

"Hvad er det mest positive du oplever ved at arbejde som ejendomsfunktionær i Mjølnerparken?"

Note) Temaet for undersøgelsen her var hele Mjølnerparkens liv. Spørgsmålene kunne også være formuleret mere specifikt som f.eks. "Hvad er den mest positive oplevelse du har haft i dit arbejde med beboere i Mjølnerparken."

Det er overrullende for de fleste at skulle svare på den slags spørgsmål, og nogle svarer, at de slet ikke kan se noget positivt ved området - man er i høj grad vant til at definere området ud fra dets negative sider. Men det giver også nye tanker og inspiration, og det lykkes næsten altid at få folk til at opdage, at der faktisk er noget, der fungerer. Derfor opererer metoden hele tiden med at undersøge og inspirere samtidig - opgaven er at stille de spørgsmål, der giver relevante og brugbare svar og samtidig sætter gang i tanker hos dem, der svarer på dem.

De første spørgsmål kan følges op af spørgsmål, som kan uddybe det, der fungerer godt, og som kan inspirere til at formulere ønsker for fremtiden.

2. Der arbejdes altid med et positivt og fremadrettet udgangspunkt

Hvis man fokuserer på det der virker (jf. ovenfor), og på det man ønsker i fremtiden, skaber man energi omkring lige præcis dette. I Mjølnerparken indebar det, at der blev stillet åbne spørgsmål til beboernes og samarbejdspartners visioner, drømme og ønsker. Det skal gøres på en måde som understøtter udviklingen af dialogen mellem parterne, samtidig med at der skaffes konkret viden om relevante forhold.

Med et positivt og fremadrettet udgangspunkt får deltagerne mulighed for at tale om fremtiden i en åben dialog, frigjort fra fortidens historier og myter. Hermed får de mulighed for at påtage sig ansvaret for en fremtidig udvikling, som både baserer sig på deres egne og andres ønsker.

Når man arbejder med et positivt og fremadrettet udgangspunkt må man som deltager både forholde sig til sine egne ønsker, sine egne muligheder for at bidrage til fremtiden og sine forventninger til andres bidrag. Dette formuleres ofte explicit i et af spørgsmålene i samtalerne. Herved stimuleres deltagernes egen ansvarspåtagelse.

For eksempel blev der i samtalerne med beboergrupperne spurgt til hvad deres eget bidrag kunne være til at forbedre rengøring og oprydning i opgangene.

3. Der arbejdes ikke med problemer og behov, men med ønsker og visioner

"Som man spørger får man svar!" siger et gammelt ordsprog. Hvis man søger efter problemer for at løse dem, så ser man problemer. Hvis man søger efter det, der virker og de fremtidige visioner, så ser man det. I samtalerne inspireres deltagerne til at være nysgerrige omkring det der virker og omkring hinandens ønsker for fremtiden.

Hvis man fokuserer på behov er det ofte forankret i en opfattelse af en underskudssituation, der skal tilføres noget. Behov defineres ofte af andre end dem, der påstås at have dem! Og det indikerer, at der er noget, nogen skal have hjælp til at få opfyldt. Det lægger derfor ofte op til en ikke ligeværdig relation mellem den, der har behovet og den/dem der skal yde hjælpen. Hvis man arbejder med ønsker er man nødt til at spørge dem, det drejer sig om, og man er nødt til at forholde sig konkret til ønskerne. Jo mere klart ønskerne er formuleret fra alle involverede parter, jo større er mulighederne for reelle forhandlinger om opfyldelsen af dem.

Ethvert problem kan ses som et udtryk for et frustreret ønske. Det gælder om et finde frem til ønsket frem for at blive hængende i problemet.

Praksis

Metoden bringer folk sammen og får dem til at formulere sig i en åben samtale med spørgsmålene som grundlag. Projektet inviterer til samtaler, og de inviterede fører samtalerne. Projektlederen deltager ikke i det indholdsmæssige i diskussionerne, men styrer processen. Disse samtaler etableres både med små grupper og større grupper. Projektlederen etablerer også samtaler med enkeltpersoner, når disse er centrale for indhentning af viden og som deltagere i den videre proces. Også i disse samtaler lægges der vægt på at etablere den nysgerrige samtale omkring et positivt og fremadrettet fokus.

I samtalerne, hvor flere beboere sætter sig omkring samme bord og drøfter emner af fælles interesse er der mulighed for at der opstår

fælles energi. Denne energi stimuleres ved, at deltagerne formulerer sig om hvad der fungerer godt, i stedet for at fokusere på alt det, der ikke fungerer, og ved at de formulerer sig om deres ønsker til fremtiden.

Det er dog vigtigt også at anerkende, at der i mange samtaler opstår dialoger om problemer og behov. At anerkende det vil både sige at værdsætte den energi, disse udsagn repræsenterer, og søge at kombinere disse dialoger med dialoger om ønsker og visioner. Denne kombination var ofte til stede i samtalerne med beboerne i Mjølnerparken – *"...og jeg kan brokke mig meget mere endnu!"* sagde en dansk beboer efter 1½ times samtale i gruppen af danske beboere!

Strukturering og organisering

For at det ikke kun er projektlederen, der sidder inde med viden fra alle samtalerne, inviteres der i løbet af projektperioden til større møder, hvis formål er vidensdeling og udvidet dialog. Her inviteres alle de, som har deltaget i samtaler i de forskellige faser. Projektlederen og de involverede fremlægger viden til alle. Møderne er ikke besluttende men kan danne afsæt for nye handlinger, som besluttet i relevante fora (afdelingsbestyrelse, foreningsbestyrelse, styregruppe, kommune, netværk etc.).

Når flere grupper samtidig konfronteres med, hvad de selv og andre har sagt om samme tema, øges muligheden for at deltagerne føler ejerskab og medansvar for både hvordan tingene ser ud lige nu, og for at tale om, hvilke forandringer der ønskes. Når deltagerne har formuleret sig i mindre grupper, virker det bekræftende og understøttende at deres udsagn præsenteres i et større forum.

Når deltagerne har deltaget i en eller flere samtaler kan man udvide projektet ved at instruere deltagerne i selv at gå ud og skabe nye samtaler med andre beboere. Dette var også et perspektiv i forløbet i Mjølnerparken.

Særlige opmærksomheder

Det er afgørende at man konstant er orienteret om, hvordan man skaber de bedste betingelser for en undersøgelse og proces af denne karakter. Når projektet retter sig mod etniske minoritetsgrupper, kan det være nødvendigt af

hensyn til at øge muligheden for forståelse af kultur og sprog, at der anvendes en tosproget vidensindsamler. Ligeledes må der tages hensyn til andre særlige forhold, når der skal skabes samtaler.

I det konkrete projekt i Mjølnerparken ansatte man to kvindelige projektassistenter til at skabe samtalerne med alle kvindegrupperne. Den ene var arabisk talende, og den anden havde erfaring med metoden. Valget af dette havde både en sproglig og en metodisk baggrund, og det var i projektets interesse at skabe størst mulig tryghed og mindst mulig modstand.

Det kan også være vigtigt for projektets betydning, at der søges accept og information hos autoriteter og nøglepersoner i området. I Mjølnerparken blev projektet anbefalet at afholde et møde med Ældreklubben, hvor nogle af de toneangivende mænd i området mødtes jævnligt.

Projektforløbet er et åbent processuelt forløb, som må forholde sig til og indrette sig efter den konkrete virkelighed og de ændringer, som opstår i forløbet. For eksempel kom der i projektperioden en helt ny afdelingsbestyrelse, og beboerrådgiveren og ejendomsinspektøren opførte – begivenheder, der påvirkede projektet meget, fordi projektet hele tiden arbejder med de aktuelle aktører.

3. Projektets konkrete forløb i Mjølnerparken

En oversigt over det tidsmæssige forløb, samt en beskrivelse af konkrete forhold i løbet af projektets tre faser. Der gøres rede for de temaer, der var genstand for drøftelse, for deltagerne i samtalerne, udviklingen i samtaler og stormøder, sammenhængen med udviklingen i området som helhed og afleveringen af projektets resultater.

Projektperioden i Mjølnerparken var godt et år fra 15. maj 2001 til august 2002.

Projektbeskrivelsen beskrev fire faser:

- Fase 1.** Indledende undersøgelsesfase med samtaler med fire interessentgrupper
- Fase 2.** Etablering af samtaler med specifikke grupper - beboere, beboergrupper, ansatte og samarbejdspartner omkring bestemte temaer
- Fase 3.** Forhandlinger om en ny helhedsplan og vedtagelse af denne
- Fase 4.** Igangsættelse af helhedsplanen

Det konkrete forløb blev gennemført således

Fase 1 forløb fra maj til august 2001

Fase 2 forløb fra september 2001 til maj 2002

Fase 3 forløb fra maj 2002 til august 2002

Fase 4 skal gennemføres af interessenterne efter projektets afslutning

Der blev afholdt stormøder som afslutning på fase 1, midt i fase 2 og som afslutning på fase 2. På stormøderne mødtes deltagere fra samtalerne i de specifikke grupper, nogle holdt oplæg relateret til temaer, og projektleder og -assistenter fremlagde deres sammenskrivninger af samtalerne.

I fase 3 besluttede man sig til, at det var mere hensigtsmæssigt for bebyggelsen, at den oprindelige helhedsplans overordnede temaer blev bevaret, og at projektets resultater blev fremstillet i et idekatalog, som afdelingsbestyrelse og samarbejdspartner kan bruge som grundlag for den fremtidige udvikling.

Det var fra starten besluttet, at projektet skulle relatere sig tæt til afdelingsbestyrelsen. Derfor havde projektlederen jævnlig kontakt med formanden omkring projektets udvikling.

Projektet gjorde kun brug af tolk i ringe omfang. De fleste grupper, som der blev etableret samtaler med, blev spurgt om de ønskede tolk, men de ville hellere have den naturlige direkte kontakt. Det kunne virke, som om de også havde en vis stolthed ved at kunne klare sig på dansk. Den arabisk talende projektassistent var en fordel i denne sammenhæng. Med gruppen af somaliske kvinder bestemte projektet, at der skulle være tolk. I flere af samtalerne var der både meget dansk kyndige og meget lidt dansk kyndige deltagere, så de førstnævnte oversatte for de sidstnævnte.

Fase 1.

Denne fase blev i Mjølnerparken brugt som en afklaringsfase, hvor temaerne for den fortsatte undersøgelse blev defineret sammen med de parter, der har været en del af projektets tilblivelse.

Der blev skabt gruppesamtaler med afdelingsbestyrelsen, med Lejerbos medarbejdere, med medarbejdere fra Københavns Kommunes lokale socialcenter og med nogle af de ansatte i området (beboerrådgiver, ejendomsinspektør og varmemester) – altså fire grupper.

Temaet for samtalerne tog udgangspunkt i, at der var formuleret samarbejdsproblemer på flere niveauer, og at der skulle findes et nyt grundlag at samarbejde på. Formålet med samtalerne var at indsamle viden om, hvordan samarbejdspartnerne oplevede Mjølnerparken og deres tanker omkring deres funktion i området og formidle denne som fælles viden til alle parter. Samtalerne beskæftigede sig med

deltagernes viden om og oplevelser af positive ting i boligområdet og deres oplevelse af samarbejdet omkring udviklingen i området. Endvidere drøftede man, hvilke muligheder de så for at skabe en positiv udvikling. Spørgsmålene var formuleret positivt og fremadrettet, men det er klart, at det også var nødvendigt i samtalerne at komme ind på de mere problematiske sider af livet og arbejdet i området.

Allerede under disse samtaler er der mulighed for, at hver enkelt gruppe får ideer til, hvordan man kan bidrage til en konstruktiv udvikling. For eksempel formulerede Lejerbo i denne første samtale, at det nok var nødvendigt at kigge nøjere på, om det informationsmateriale der sendes ud til beboerne, var anvendeligt for beboerne i Mjølnerparken.

Da disse samtaler var gennemført, blev der i august afholdt et stormøde med alle deltagere fra samtalerne. Her fremlagde projektlederen sin aktuelle samlede viden om Mjølnerparkens befolkning og aktivitet og samtaleparternes ud-

sagn om deres oplevelse af Mjølnerparken og af samarbejdet omkring dette område.

Temaer på 1. stormøde

- *Positive udsagn om Mjølnerparken,*
- *At bo alment – herunder opgange og udearealer*
- *Børn og unge og forældre*
- *Samarbejde*
- *Ønsker og visioner fra hver af de fire grupper*
- *Ønsker og visioner fra hver af de fire grupper*

Indholdet i temaerne dækkede blandt andet:

Positive udsagn. Det overraskede mange af samarbejdspartnerne, at der rent faktisk var formuleret mange positive udsagn, hvad angår beboernes tilfredshed ved at bo i området, værdier om fællesskab og samhørighedsfølelse.

Og det glædede afdelingsbestyrelsesmedlemmerne, at mange af samarbejdspartnerne også formulerede positive værdier om området og beboerne – for eksempel at man næsten altid blev behandlet venligt og imødekommende.

At bo alment. Der var et behov for på alle niveauer at udvikle en dialog med beboerne om ansvar for området og for den fælles forpligtelse, der ligger i at bo alment i Danmark.

Børn, unge og forældre. Hærværket i området var blevet meget mindre, efter at man havde åbnet Klub 36 for børn og unge. Der var ønsker om at forældre blev mere opmærksomme på deres børns færden. Børnene virkede meget selvregulerende, hvilket ikke altid var til gavn for områdets fysiske udseende.

Samarbejde. Alle havde formuleret sig om det dårligt fungerende samarbejde. Disse udsagn blev formuleret åbent og erkendt. Udover det

dårlige samarbejde med boligselskabet og i styregruppen for det boligsociale arbejde, var der på dette tidspunkt også opstået samarbejdsproblemer mellem afdelingsbestyrelsen og den nye beboerrådgiver, som havde været der i et halvt år.

Visioner og ønsker. Udsagn om visioner og ønsker blev formidlet, således at det var tydeligt, hvem der havde formuleret dem.

Det hele blev formidlet via overheads, som deltagerne fik udleveret i kopi på mødet. Efter fremstilling af udsagnene om hvert tema, kunne der kommenteres, spørges eller foreslås ideer og tiltag.

På dette første stormøde blev projektet fastholdt som et samtale-projekt. Mødet skulle informere og skabe dialog på tværs af interessentgrupperne. Hver især kunne tage med sig, hvad de blev inspireret af til at arbejde

videre med. Beslutninger om fremtidige handlinger skulle træffes i de eksisterende regier (boligselskab, kommune, afdelingsbestyrelse etc.). Mødet skulle også fastlægge samtaletemaerne for fase 2, hvor samtalerne skulle nå bredere ud til beboere og professionelle.

Det dårlige samarbejde havde været en væsentlig forhindring i udviklingen. Gennem samtalerne fik alle parter mulighed for at formulere, hvordan dette dårlige arbejde manifesterede sig til en neutral part, som derefter formidlede det i et offentligt rum - stormødet. Herved blev der skabt en mulighed for en fælles erkendelse af det, uden at det blev til en diskussion eller kamp om de skyldige. Det store problem blev således neutraliseret, mens parterne deltog i drøftelser om næste skridt i processen. Og netop her igennem blev der skabt mulighed for at udvikle et nyt samarbejde.

Fase 2

Denne fase var på forhånd tænkt som hovedfasen i projektet, hvor hovedvægten lå på at skabe rigtig mange samtaler, hvor mange beboere kunne komme til orde, hvor bred viden kunne indsamles, og hvor energien kunne opstå og føre til aktivitet og handling.

Konkrete hændelser i fase 2

September 2001:

Ejendomsinspektøren holder op.

Oktober 2001:

En helt ny afdelingsbestyrelse vælges

Nov./Dec. 2001:

Den muslimske Ramadan, hvor det er vanskeligt at lave aftenmøder, fordi der skal spises, og hvor tempoet om dagen ofte sættes ned, fordi der ikke spises.

Januar 2002:

Ny ejendomsinspektør starter

Januar 2002

2. stormøde afholdes

Februar 2002:

Beboerrådgiveren holder op

Maj 2002:

3. stormøde afholdes

Den nye afdelingsbestyrelse blev valgt på et beboermøde, hvor 90 af de 530 lejemål var mødt frem. Bestyrelsen, som nu var sammensat af repræsentanter for fire forskellige etniske

grupper, besluttede at arbejde for at skabe et godt samarbejde med alle, der interesserede sig positivt for Mjølnerparken. Dette forløb var i sig selv en meget positiv proces for området.

Ophør af lokalt ansatte og valg af en ny afdelingsbestyrelse midt i projektperioden påvirkede i høj grad projektet. Projektet eksisterer kun i kraft af den virkelighed det agerer i, og det har kun mening, hvis det operer i forhold til og i samarbejde med de aktuelle aktører. Derfor måtte projektet omlægge sin strategi. Dels betød det noget for projektets rækkevidde og kontaktflade, at de lokalt ansatte, som havde været med til at skabe en del af kontakterne, ophørte. Dels betød den nye afdelingsbestyrelses formulerede arbejdsgrundlag om at skabe samarbejde, at projektet måtte lægge sig tæt på dem, fordi der nu viste sig andre muligheder for at skabe en fremadrettet proces, hvor samarbejdet kunne udvikle sig.

Deltagere i samtalerne

Det var på første stormøde besluttet, at det var vigtigt at skabe en samtale med ældreklubben, fordi mange af de mænd, der kommer der, har betydning for området, og det var væsentligt, at de gav deres accept af projektet. Desuden skulle der tales med den tidligere boligkulturelle formidler, som boede i området, og som kendte mange af beboerne i Mjølnerparken.

Derudover skulle der tales med de arabiske, pakistanske og somaliske kvindeklubber, grupper af mænd af pakistansk og somalisk etnicitet, danske beboere, medarbejdere og unge fra klub 36, ejendomsfunktionærer og andre grupper, som det i forløbet ville være naturligt at tale med.

I fase 2 blev der skabt samtaler med

Mellem 1. og 2. stormøde

- Ældreklubben
- Medarbejdere i Klub 36
- Unge i Klub 36
- Ejendomsfunktionærer
- Frivillige og professionelle, der arbejder med unge i og udenfor Mjølnerparken
- Den nye afdelingsbestyrelse
- Lejerbo
- Medarbejdere i Københavns Kommune
- Beboerrådgiver
- Andre beboere

Mellem 2. og 3. stormøde

- Afdelingsbestyrelsen
- Formanden for afdelingsbestyrelsen
- 4 grupper af kvinder – 2 arabiske, en pakistansk og en somalisk
- 2 grupper af mænd – en somalisk og en pakistansk
- 1 gruppe danske beboere
- 1 somalisk mand og kvinde
- En gruppe unge, som påtog sig at interviewe voksne i området
- Frivillige og professionelle ungearbejdere (2. møde)

Temaer for samtalerne

Ved starten af fase 2 var der altså fastlagt tre temaer for samtalerne

Temaer for samtaler

- At bo/arbejde i Mjølnerparken
- Opgange og udearealer
- Børn og unge

I forbindelse med valget af ny afdelingsbestyrelse og formand lagde projektet vægt på hyppig kontakt med disse. Det viste sig her, at den nye afdelingsbestyrelse endvidere var optaget af at udvikle kontakten mellem beboerne og af indeklimaet i lejlighederne, idet flere af lejlighederne var plaget af fugt og børnene i Mjølnerparken udviklede en del allergiske reaktioner. Disse to temaer blev efter januar taget ind i samtalerne.

Nye temaer for samtaler

- kontakten mellem beboerne
- indeklimaet i lejlighederne

Efter samtalerne med de somaliske og pakistanske kvinder og mænd viste der sig endnu to væsentlige temaer. Det ene udsprang af, at de oplevede sig som mindretal med dårligere mulighed for adgang til de fælles lokaler. De vidste at de var velkomne, men samværet foregik på arabisk. De ønskede et fællesskab som også rummede deres sprog og kultur, at deres børn kunne komme i Klub 36, at de kunne etablere modersmålsundervisning etc. Det andet var, at specielt kvinderne, som havde haft et godt samarbejde med den tidligere beboerrådgiver, ønskede hjælp til at organisere og koordinere, hvilket de ikke mente afdelingsbestyrelsen kunne varetage. Disse temaer blev fremlagt på det 3. stormøde med henblik på, at der kunne arbejdes med dem i fremtiden.

Nye temaer for handling

- Plads til alle
- Hjælp til organisering

Samtalerne

Samtalerne med grupperne kom i stand ved at projektet kontaktede lokale nøglepersoner indenfor de bestemte grupper og fik dem til at formidle kontakten til en gruppe. Som hovedregel blev der skrevet et brev til gruppen, som nøglepersonen uddelte inden mødet. Nogle grupper mødte talstærkt frem og havde fået brevet, mens andre grupper mødte mindre talstærkt frem uden at have fået brevet.

Projektleder og projektassistenter skabte rammen for samtalerne med de forskellige grupper. Man tog udgangspunkt i de udvalgte temaer, stillede uddybende spørgsmål til dem og forholdt sig i det hele taget nysgerrigt undersøgende til udsagn i gruppen. Der skulle ikke foreslås løsninger, og der skulle ikke arbejdes med at sætte aktiviteter i gang. Samtalen startede med, hvad de fremmødte synes var positivt ved at bo/arbejde i Mjølnerparken. Indenfor hvert enkelt tema blev der talt om, hvad der fungerede, om ønskerne til fremtiden og om folks egne muligheder for og lyst til at bidrage. Endvidere opstod nye temaer.

I enkelte tilfælde kunne det på baggrund af samtalerne vise sig relevant at føre forskellige grupper sammen ud over stormøderne omkring konkrete behov. Det skete da projektassistenterne arrangerede undervisning for kvinderne i at bo alment, forestået af den boligsociale konsulent i Lejerbo, København og ejendomsinspektøren.

Det var besluttet, at samtalerne med afdelingsbestyrelsen, Lejerbo og Københavns Kommunes personale skulle fortsættes. Formålet med dette var at holde dem orienteret om ny viden fra de

andre samtaler, at "holde dem lidt til ilden" og at drøfte deres tanker omkring de nye informationer, de fik om og fra andre grupper – inspirerede det dem til nye handlemuligheder?

Projektassistenterne skabte to samtaler med hver af de fire kvindegrupper. De mødtes derefter med en eller to repræsentanter for hver gruppe for at fremlægge, hvad de havde konkluderet fra samtalerne. Endvidere deltog projektassistenterne i 3. stormøde og fremlagde de sammenskrevne udsagn fra kvinderne. Endelig organiserede de efter ønske fra kvinderne et møde med Lejerbo Københavns boligsociale konsulent, ejendomsinspektøren og repræsentanter for kvindegrupperne, som handlede om at bo alment.

De professionelle og frivillige, der arbejdede med unge blev inviteret to gange. Første gang for at høre om situationen for de unge og anden gang for at følge op på situationen for de unge. De unge i Mjølnerparken var et betydningsfuldt tema, som der var mange indsatser og meninger om. Efter andet møde besluttede gruppen at danne et netværk, som skulle mødes regelmæssigt.

De danske beboere var optaget af, hvordan de kunne få mere kontakt med deres naboer. Flere af dem besluttede at danne en "positiv-gruppe", som skulle signalere de få danske beboeres interesse i at gå positivt ind i samarbejdet med resten af beboerne. Denne "positiv-gruppe" kom ikke i funktion på dette tidspunkt, men samtalen afslørede at ønsket var til stede.

Nogle af de unge ville gerne være med til at tale med andre beboere. Seks unge skulle lave tre interview hver omkring de fastlagte temaer – et

med et afdelingsbestyrelsesmedlem, et med en ejendomsfunktionær og et med deres forældre eller en anden voksen, de kendte godt. De fik 50 kr. for hvert interview de gennemførte.

Det var intentionen at projektet skulle forsøge at udvikle en model for at beboere kunne lave samtaler med andre beboere omkring de fastlagte temaer, og på stormødet efter fase 1 var der flere, der udtrykte sig meget positivt om denne tanke. Det lykkedes ikke at skabe denne proces. Der blev i stedet udarbejdet spørgeskemaer sammen med den nye bestyrelse, men disse kom aldrig i funktion. Processen med at udarbejde spørgeskemaerne var imidlertid meget gavnlig og blev i sig selv til nye samtaler i bestyrelsen.

Stormøderne

Stormøderne blev i fase 2 indkaldt af afdelingsbestyrelsen i samarbejde med projektlederen. Inviteret var de fire grupper fra første stormøde, samt repræsentanter for de grupper, der havde deltaget i samtalerne. Der var henholdsvis 25 deltagere til 2. stormøde, heraf 8-10 beboere, og 35 deltagere til 3. stormøde, heraf 14-15 beboere. De unge var inviteret, men mødte ikke frem – møder er ofte ikke for dem!

På 2. stormøde skulle de ansatte under temaerne præsentere sig gennem et lille oplæg om, hvordan de så Mjølnerparken fra deres arbejdssituation. På det 3. stormøde mødte flere repræsentanter for hver af kvindegupperne, og mødet var forberedt til i høj grad at beskæftige sig med kvindernes udtalelser og ønsker til fremtiden.

Temaer på stormøderne

2. stormøde

- *Nye positive udsagn*
- *Ny information*
- *Samarbejde*
- *Børn*
- *Unge*
- *Opgange og udearealer*

3. stormøde

- *Nye positive udsagn*
- *Ny information*

Kvinder:

- *At mødes på tværs og have eget sted (plads til alle)*
- *At bo alment*
- *Organisering og koordinering*
- *Børn og unge*

Indholdet af temaerne dækkede blandt andet:

Positive udsagn og ny information. Projektlederen startede møderne med at fremlægge disse - for eksempel, at næsten alle beboere er glade for at bo i området, at 90 beboere var mødt frem til afdelingsmødet, der havde valgt den nye bestyrelse, at ejendomsfunktionærerne beskriver gæstfrihed og venlighed, at der ikke er indbrud, stoffer og alkoholproblemer, at man har startet en afdeling af "Natteravnene", at beboerne oplever at opgangene er blevet bedre, at de unge oplever gårdmændene som flinke, at der er et godt samarbejde med Servicebutikken. Der var cirka 50 udsagn af denne karakter på de to møder!

Samarbejde blev ikke genstand for megen debat, idet den nye afdelingsbestyrelse allerede var gået forrest i udviklingen af samarbejdet, og alle havde i løbet af de få måneder oplevet en positiv udvikling i dette. For eksempel havde Lejerbo siden første stormøde skabt større tydelighed og præcision omkring opfølgning på overtrædelser af husorden, de havde planlagt et lokalt kursus i beboerdemokrati, og en ny ejen-

domsinspektør, som var optaget af at udvikle kommunikationen med beboerne, var tiltrådt. Københavns Kommune havde gennem deres Servicebutik etableret et godt samarbejde med både den nye bestyrelse og aktive kvindelige beboere. Disse faktorer konstateredes på stormødet, og forsamlingen fik et indtryk af samarbejdet som noget positivt i udvikling, frem for noget problematisk der ikke kan lade sig gøre.

Børn fra 0-6 år. Sundhedsplejersken og vuggestuelederen fortalte om deres arbejde og deres generelle oplevelse af Mjølnerparken. Nogle af beboerne gik i dialog med sundhedsplejersken, om den "legecontainer" de havde haft i Mjølnerparken for et par år siden, og som sundhedsplejersken gerne ville arbejde videre med sammen med nogle frivillige. På 3. stormøde aftalte sundhedsplejersken og kvindegrupperne at mødes efter sommer.

Børn og unge 7-18 år. Ungemedarbejdere, frivillige, den centrale forvaltning, ungdomsklubben og Nørrebrohallen fortalte om deres arbejde og deres kontakt med og oplevelse af Mjølnerparkens unge og deres behov. Myten om, at

de ikke bevæger sig udenfor Mjølnerparken til aktiviteter, blev delvist punkteret, idet de faktisk gør det mere, end mange tror. Der er mange initiativer i gang og et konstruktivt samarbejde er ved at udvikle sig, blandt andet støttet af projektet.

Opgange og udearealer. Varmemesteren fortalte om forholdene i området og vilkårene for ejendomsfunktionærernes arbejde. Man ønskede at udvikle dialogen med beboerne for at skabe større fælles ansvarlighed om fællesområderne. Flere ideer blev foreslået til at arbejde videre med. Her blev den af Lejerbo og afdelingsbestyrelsen udarbejdede omprioreringsplan nævnt - den foreslår forskellige forbedringer af udearealerne.

Kontakten mellem beboerne. Det blev konstateret, at stort set alle beboere, der havde deltaget i samtalerne, ønskede mere kontakt med andre beboere. Man ønskede lokaler til at dyrke kontakten med sine egne og fælles muligheder for at udvikle kontakten med grupper af anden etnisk herkomst. Kvinderne foreslog fælles beboerkurser og fælles dansk undervisning med henblik på at udvikle dansk som fælles sprog i området.

Indeklima. Fugt konstateredes som et reelt problem hos beboere af både dansk og anden etnisk herkomst. En eller flere deltagere i alle samtaler med beboere nævnte dette. Man ønskede at få forholdene undersøgt ordentligt.

Kvindernes temaer

Samtalerne med kvinderne blev fremlagt under de fire overskrifter nævnt i temaboksen for stormøder. Indholdet kan sammenfattes til ønsker om:

- at have mere kontakt på tværs, til danskere, til varmemesteren og til boligselskabet
- at få undervisning i dansk, i at bo alment, i pligter og rettigheder
- at få hjælp til at organisere og koordinere samarbejde og information
- at både børn og voksne får mulighed for at mødes i egne sproggrupper
- at etablere samarbejde med sundhedsplejerske

Temaet "Plads til alle" handlede også om at få plads til somali modersmålsundervisning i weekender og behovet for en somalisk medarbejder i Klub 36, så de somaliske børn kunne føle sig velkomne.

Undervisning i dansk ønskede kvinderne at etablere lokalt, fordi det ville få flere til at komme, fordi det ville være med til at skabe et fælles kontaktsprog blandt beboerne, og fordi det kunne kombineres med at blive undervist i at bo alment, regler og pligter etc. Kvinderne tænkte tværsektorielt!

Væsentlige udsagn udover temaerne

Under debatten i 2. stormøde nævnede inspektøren for Nørrebrohallen, at en del somaliske mænd bruger cafeteriaet som varmestue hele dage af gangen. Man ønskede ikke at smide dem ud, men måske snakke med dem om andre muligheder. Et andet udsagn i debatten var, at klubberne for voksne næsten kun bruges af arabisk talende beboere. Begge disse udsagn indgik naturligt i de samtaler, der blev skabt i den fortsatte undersøgelse.

Afrunding om stormøder

Den fælles viden om liv og aktivitet i Mjølnerparken blev forøget gennem stormøderne. Derved fik flere mulighed for at få ideer til, hvilke samar-

bejdsparter der kunne være relevante for dem i udviklingen af deres arbejde eller frivillige virke.

Det 3. stormøde blev endnu mere konkret end de to forrige. Der var i perioden inden blevet indgået flere konkrete aftaler – for eksempel en samarbejdsaftale med aktiveringsprojektet "Sjakket" om drift af Klub 36, og en aftale med Lejerbo og ejendomsinspektør om undervisning af kvinderne i at bo alment. Endelig manifesterede mødet et tydeligt behov for organisering og koordinering og for at minoritetsproblematikken i området blev taget alvorligt. Efter mødet, hvori 8-10 kvinder deltog, takkede flere af kvinderne selvstændigt projektlederen for hjælpen med at få deres budskaber frem.

Fase 3

I fase 3 skulle den nye helhedsplan formuleres på baggrund af de førte samtaler og de afholdte stormøder.

Faserne 1 og 2 forløb i en periode, hvor mange andre ting var i gang i Mjølnerparken. Projekt "Nye Samtaler i Mjølnerparken" var ikke alene, og det var med til at sprede viden om alle de andre initiativer, der var og blev iværksat af beboere, afdelingsbestyrelse og professionelle i projektperioden:

Konkrete initiativer i projektperioden

- Klub 36 var åbnet
- Dansk Flygtningehjælp havde i samarbejde med en aktiv kvindelig beboer arrangeret lektiehjælp i Klub 36 og en af kvindeklubberne med 60 frivillige
- Lektiehjælpen blev senere også etableret i en nærliggende klub, hvor nogle af Mjølnerparkens unge kom
- Der var blevet udarbejdet en omprioriteringsplan
- Den nye afdelingsbestyrelse havde organiseret sig med en ansvarlig for kontakt til klubberne i boligområdet
- Natteravnene var startet
- En ny Netcafé blev opbygget
- Der var søgt og givet penge til kvindeaktiviteter, lektiehjælp og børn og unge
- Der blev organiseret modersmålsundervisning for børnene i weekender
- og meget andet.

Afdelingsbestyrelsen var aktiv i stort set alle disse nye tiltag, samtidig med at nogle af medlemmerne også var frivillige i dem.

Ved udgangen af fase 2 var der ingen beboerrådgiver, beboerrådgiverordningen var nedlagt på landsplan i sin oprindelige form, og fremtiden var usikker på denne front. Samarbejdet udviklede sig positivt i styregruppen. Afdelingsbestyrelsen var på baggrund af deres tidligere erfaringer med beboerrådgivere og med de usikre fremtidsudsigter langt fra sikre på, om de ønskede en ny beboerrådgiver. De var indstillet på at påtage sig en del af opgaverne og satse på, at samarbejdet i styregruppen og med eksterne samarbejdspartner fortsat udviklede sig.

Processen i området var ny og dynamisk, og bestyrelsen havde ideer og ønsker til udviklingen i området, som de arbejdede efter. Projektet skulle i sin næste fase bevare og understøtte denne energi.

De tidligere erfaringer pegede på, at det var vigtigt for udviklingen af samarbejdet, at både den skriftlige og mundtlige kommunikation var så præcis som mulig og ikke rummede for mange fortolkningsmuligheder.

Det vurderedes, at det ville være forhastet og risikere at indskrænke mangfoldigheden, hvis der allerede nu skulle forhandles om en ny helhedsplan på baggrund af projektets resultater. Man ønskede at finde en anden model for aflevering af resultaterne.

Derfor besluttede styregruppen at bevare den oprindelige helhedsplans hovedindsatsområder, og at projektet skulle afsluttes med udarbejdelsen af et idekatalog til det fremtidige boligsociale arbejde. Idekataloget skulle præsentere ideer til den fremtidige udvikling, som afdelingsbestyrelsen og styregruppen kunne have som arbejds- og prioriteringsredskab.

Idekataloget blev forelagt afdelingsbestyrelsen og styregruppen i juni til kommentarer og godkendt på styregruppemødet i august.

4. Projektets resultater

Der redegøres her for de konkrete indsamlede data og viden og for de procesuelle resultater i form af kontakter, relationer og nye refleksioner hos parterne. Afsnittet afsluttes med overvejelser om synlige resultater, forpligtelser hos parterne og sammenhængen mellem konkrete resultater og succes for projektet.

Resultaterne udgøres af

- de indsamlede data og viden, som er samlet i idekataloget
- processuelle resultater, som projektlederen registrerede undervejs i forløbet, og som udtrykkes gennem de interviews projektlederen har foretaget efter projektets afslutning med medlemmer af afdelingsbestyrelsen, enkelte beboere, medarbejdere i Lejerbo og medarbejdere i Københavns Kommune.

I alt har cirka 100 beboere og 30 samarbejdspartner deltaget i samtalerne mindst en gang – nogle har deltaget i flere samtaler i både grupper og stormøder, og nogle har kun deltaget i en enkelt gruppesamtale.

Indsamlede data og viden ***- idekataloget***

Det mest konkrete resultat af projektet er idekataloget. Alle ved at kataloget er resultatet af en proces, hvor mange beboere og samarbejdspartner er kommet til orde, og at der derfor er vægt bag ved de beskrevne udsagn og ønsker. Målgruppen for idekataloget er beboere, afdelingsbestyrelse og eksterne samarbejdspartner.

Idekataloget er formuleret kortfattet, overskueligt og konkret og indeholder ikke argumentationer og overvejelser. Det er udtryk for konkrete ønsker relateret til de centrale temaer, projektet har arbejdet med. Temaerne har udviklet sig undervejs i projektet og nogle af dem er blevet omskrevet, opdelt eller tilføjet i den endelige sammenskrivning. For eksempel har projektet kun periferet beskæftiget sig med beboernes tilknytning til arbejdsmarkedet, og det har ikke været et hovedtema, på trods af at netop dette synes at være en af de væsentligste årsager til områdets status. Derfor er udsagn om dette taget med.

Temaer og eksempler på indholdet i idekataloget

1.Samarbejde og information

- internt: udvikling af samarbejde mellem bestyrelse, varmemester og ejendomsfunktionærer, eksternt: sammen med boligselskabet at undersøge muligheden for sekretærbistand til bestyrelsen, udvikle samarbejde mellem sundhedsplejerske og kvindegrupper

2.Kontakt mellem beboerne

- fælles beboerkurser, interessebaserede beboerklubber, lokal danskundervisning

3.Kvinder

- styrke kvindeklubberne, aktiviteter som svømning, gymnastik, danske medarbejdere til aktiviteterne, lokaler til samvær i egne sproggrupper og til fælles samvær

4.Opgange og udearealer

- opgange: kontakt med hinanden med henblik på at forbedre rengøring, udearealer: udvikle større ansvar hos beboerne, samarbejde med omkringliggende lokalsamfund om fælles udearealer, konkrete forslag til forbedringer

5.Lokaler

- planer for optimal udnyttelse af lokaler i og udenfor området

6.Indeklima

- undersøgelse af gener, information til og holdningsarbejde med beboerne

7.Arbejde

- nye aktiveringsmuligheder i lokalområdet, mulighed for kombinationsaktivering med delvis arbejde i Mjølnerparken og delvis udenfor

8.Børn og forældre

- legecontainer i samarbejde med sundhedsplejersker, mødregrupper, aktiviteter for 6-12 årige, aktiviteter i sommerferien

9.Unge

- behovet for muligheder for unge bør kortlægges, etablering af tilbud til piger, plads til somaliske og pakistanske unge i den lokale klub

Første side i kataloget beskæftiger sig med overordnede betragtninger. Her anbefaler projektlederen, at man forholder sig til minoritetsproblematikken i området og til ønsket om hjælp til organisering og koordinering. Endvidere anbefales det, at der både arbejdes for at hjælpe beboerne med at organisere sig inde i Mjølnerparken og for at hjælpe dem med at deltage i livet udenfor området

Minoritetsproblematikken, som opstod under temaet "plads til alle", handler om, at de arabisk talende beboere dominerer beboeraktiviteterne. De somaliske og pakistanske beboere oplever ikke, at der er plads til deres udtryk, hverken for mændene i billardklub og ældreklub, for kvinderne i kvindeklubberne, for børn og unge i Klub 36 eller generelt i forhold til muligheder

for at iværksætte modersmålsundervisning. De arabiske beboere og bestyrelsesmedlemmer arbejder meget bevidst med, at aktiviteter skal være for alle, men det får ikke de andre grupper til at føle lyst til at deltage, når det dominerende sprog i samværet er arabisk. Der er ingen tvivl om, at de øvrige beboere oplever at blive tilsidesat som mindretal.

Specielt den somaliske gruppe lider under dette, dels fordi der er flere enlige mødre i denne gruppe, og fordi der er mange små børn (100 stk. mellem 0 og 10 år!), som har behov for muligheder for at udfolde sig. Derfor anbefaler idekataloget, at der iværksættes en speciel indsats for at komme denne gruppes ønsker i møde.

Ønsket om hjælp til *koordinering og organisering* blev primært formuleret i samtalerne med kvinderne. De havde oplevet at få god hjælp af den tidligere beboerrådgiver, og de havde ikke umiddelbart tillid til, at afdelingsbestyrelsen kunne videreføre dette. Det havde sin baggrund i ovenstående minoritetsproblematik, som også viste sig konkret ved, at der var to kvindeklubber i området – i den ene deltog kun arabiske kvinder, og i den anden delte arabiske, somaliske og pakistanske kvinder et lokale mellem sig. Kvinderne udtrykte ønsker om at få hjælp til at formulere sig på dansk, at organisere sig i forhold til deres ønsker, at skabe kontakter med relevante myndigheder og aktører, at udvikle fællesskab på tværs, og at udvikle muligheder for danskundervisning, så de kunne have et fælles sprog.

Afdelingsbestyrelsen var meget ambitiøse i deres mål for deres arbejde hen imod fællesskab og ansvar hos beboerne. Men det var svært for dem at gennemføre alt, hvad de satte sig for. Ansvar for enkelte opgaver blev lagt på enkelte personer, og det var svært for dem at følge op på det hele. Dog viste det sig, som en pakistansk kvinde formulerede det, at kvinderne på det sidste stormøde havde fundet ud af, hvor de skulle gå hen med deres ønsker, og de har faktisk herefter gennemført flere fælles arrangementer. Blandt andet arbejdede de fire kvindegrupper sammen om at lave mad til 20 medarbejdere i det kommunale lokalcenters Serviceteam, som var inviteret på besøg af afdelingsbestyrelsen. Endvidere organiserede kvinderne sammen med afdelingsbestyrelsen en integrationsfest i boligområdet. Projektet har altså medvirket til, at nogle af kvindernes ønsker har kunnet realiseres.

De processuelle resultater

Allerede tidligt blev det klart, at næsten alle interviewede beboere formulerede stor glæde ved at bo i området, hvilket overraskede boligsekskabet og samtidig blev en kærkommen bekræftelse for afdelingsbestyrelsen. Den fælles viden om dette blev udviklet lige fra det første stormøde, og grunden til den fortsatte undersøgelse blev herved lagt. Det betyder ikke, at beboerne ikke havde kritik, men de havde umiddelbart tanker om fremtiden for dem selv i Mjølnerparken.

Gennem samtalerne i de enkelte grupper fik beboerne formuleret sig i en åben sammenhæng, og oplevelsen af at se deres udsagn blive anvendt solidarisk blev tydeligt inspirerende for nogle af deltagerne. I nogle gruppesamtaler var der ansats til konkrete udspring af samtalerne. Det gælder både de danske beboeres "positiv-gruppe", som ikke blev oprettet, og de somaliske beboeres ideer om en frivillig voksen, der kunne være medarbejder i Klub 36. I samtalerne med professionelle og frivillige, der arbejder med unge fra Mjølnerparken, opstod ideen til at danne et netværk i den første samtale, og allerede efter den anden gruppesamtale blev ideen realiseret.

Flere samtaler med samme gruppe

I tilfældet med ungedarbejderne var det altså positivt at skabe flere samtaler med samme gruppe, idet der kom en synlig handling ud af det. Men det var anderledes i den anden samtale med Københavns Kommunes og Lejerbos medarbejdere. Her var det svært at genskabe energien fra den første samtale. Nogle af deltagerne

var usikre på, hvad det skulle bruges til og havde svært ved at se, hvor projektet bevægede sig hen på dette tidspunkt.

Projektassistenterne førte to samtaler med hver af kvindegrupperne. Specielt den ene gruppe kvinder blev meget vrede og frustrerede over projektassistenterne, da de afholdt deres andet møde. Kvinderne havde forventet, at projektassistenterne havde gjort noget ved nogle af de ting, de havde drøftet på det første møde. Uanset at projektassistenterne ikke havde lovet noget, så skaber selve det at etablere nye samtaler forventninger til, hvad der skal komme ud af det næste gang.

Hvis der skal afholdes flere møder med den samme gruppe skal formålet med de to møder formuleres meget tydeligt.

De unge som interviewere

En af de unge gennemførte alle tre interviews, og både han og en af de voksne udtrykte fornøjelse og glæde ved samtalen. Nogle af de andre fik gennemført et eller to i et hurtigt "det-skal-bare-overstås"-tempo og fik derfor ikke noget særligt ud af det. Boligområdet blev ikke bibragt yderligere viden, og effekten af nye samtaler på tværs af generationer udeblev.

Såfremt der skal arbejdes med at ansvarliggøre de unge er det nødvendigt at

- der arbejdes meget mere med de unge
- de unge skal have en selvstændig motivation for at gennemføre interviewene
- temaerne skal være betydningsfulde for dem selv.

Stormøderne

Energien på stormøderne var høj. På møderne blev der skabt en ligeværdighed, som var med til at nedbryde barrierer. Man var optaget af erfaringsudveksling og information og deltagerne mødte derfor frem med en nysgerrighed efter at høre, hvad andre havde på hjerte. Man var ikke optaget af at skulle have egne dagsordener ført frem, fordi møderne ikke var beslutningsmøder.

Gennem stormøderne fik de mange forskellige aktører kendskab til hinanden og opdagede de andres muligheder og udviklingstanker. Deltagerne fik et indtryk af området som helhed, og for flere medarbejdere fra kommunen har det betydet større kendskab til beboerne og dermed et andet tilhørsforhold til området.

”Det er positivt, at vi har fået flyttet fokus fra dialog med afdelingsbestyrelsen til dialog med et bredere spekter af beboerne. Dialogen med området er blevet et udviklingsforum, ved at projektet har taget beboerne alvorligt.”

teamchef i Lokalcenteret

Flere medarbejdere udtalte, at de fik nye informationer om området og beboerne, som har ændret deres holdning til deres arbejde og

givet dem ny motivation. Boligrådgiveren fra Københavns Kommune siger: *”Det er dejligt at få lov at sige, hvordan jeg tænker og bekræftende at høre andres tanker og holdninger – dermed bliver mulighederne for fællesskab om opgaverne tydeligere”*. Sundhedsplejersken fortæller, at børn i skolen hilser på hende og kommenterer, at hun har siddet til møde med deres far.

Projektet har specielt gennem stormøderne givet inspiration til de professionelle. Som sundhedsplejersken formulerer det: *”Når man skaber forudsætninger for at alle mennesker bliver hørt, så siger de også noget!”* Internt har det også betydet noget for Københavns Kommunes medarbejdere at deltage i forløbet: *”Jeg har set et engagement hos mine medarbejdere, som jeg ikke havde opdaget, hvis ikke vi havde deltaget i det her”* – teamchef i lokalcenteret.

”Det sidste stormøde viste, at det kan lade sig gøre, at kvinderne tager ordet”
sundhedsplejersken

Når sundhedsplejersken i dialogen på stormødet opdager, at kvinderne efterspørger mødregrupper, og sundhedsplejerskerne for 1½ år siden etablerede mødregrupper, hvor næsten

ingen mødte frem, giver det anledning til at overveje nye former for dialog omkring ønsker og forestillinger hos begge parter.

Beboere udtalte, at det var rart at se de personer fra kommune og boligselskab, der arbejder i området. Afdelingsformanden og nogle af bestyrelsesmedlemmerne oplevede stor støtte til deres arbejde for området gennem at se, hvor mange samarbejdsparter, der gik positivt ind i arbejdet i Mjølnerparken.

”Ved at samle aktive beboere og samarbejdsparter fik vi set, at mange ønsker at arbejde for Mjølnerparken, og samarbejdsparterne fik ændret deres opfattelse af Mjølnerparken”
afdelingsbestyrelsesformanden

En pakistansk kvinde, der havde deltaget i både gruppesamtaler og i det sidste stormøde, fortalte et par måneder senere, at det stormøde havde betydet, at de virkelig havde følt sig taget alvorligt – både af projektet og af afdelingsbestyrelsen. Nu vidste de hvem de skulle henvende sig til med deres ønsker, og det var lige, hvad de behøvede for at få sat skub i integrationsprocessen mellem de forskellige etniske kvindegrupper – og som nævnt førte det til flere aktiviteter, der blev realiseret umiddelbart.

Boligselskabet mener, projektet har synliggjort, at der er en bred velvilje udenfor Mjølnerparken til at samarbejde om udviklingen af området. Og det var nyt for boligselskabet, at beboerne var så glade for at bo der og følte sig så trygge. Afdelingsbestyrelsens ønske om, at der blev grebet hurtigere ind ved klager over overtrædelser af husorden, blev fulgt op af boligselskabet mellem første og andet stormøde, ligesom der blev tilbudt et lokalt kursus om beboerdemokrati.

Boligselskabet blev gennem projektet opmærksom på behovet for, at de tænker over, hvordan de vil arbejde med at udbrede beboerdemokratiet til også at være noget attraktivt for beboere fra etniske minoriteter.

”Vi har ikke givet os tid nok til at skabe det rum, der er nødvendigt for at skabe forståelse mellem os og dem”
fritidskonsulent i Lejerbo

”Vi har gjort det samme, som vi plejer i relation til beboerdemokratiet, nemlig at fortælle om hele spekteret i demokratiopbygningen. Normalt vælger folk så selv ud, hvad der er vigtigt for dem i deres boligområde. Men det er ikke nok i forhold til en afdelingsbestyrelse, som er uvant med dansk kultur og beboerdemokratisk arbejde. Vi har taget for givet, at de vidste hvad det ville sige at bo i et alment fællesskab. Vi bliver nødt til at prioritere informationsindsatsen og give os tid nok til at udvikle en dialog om de grundlæggende forudsætninger for at bo i et alment fællesskab, således at disse forudsætninger kan blive et fælles grundlag i det fremtidige samarbejde.”

– forretningsfører i Lejerbo, København

Parallele processer

Som nævnt tidligere foregik der mange konstruktive ting i Mjølnerparken i den tid projektforsløbet varede. Projektet forholdt sig til udviklingen og inddrog de forskellige aktiviteter som en del af dialogen. Projektet har ikke æren for ret mange af de konkrete initiativer i perioden, men har sikkert været medvirkende til at støtte op om nogle af dem.

“De positive tilgange er opstået både i projektet og i bestyrelsen – det at folk bliver spurgt åbent, er det samme som at så frø til spiring af bevidstheden om, at de selv er en ressource”
leder af Servicebutikken.

En anden form for parallel proces var, at afdelingsformanden og en aktiv kvindelig beboer med hjælp af Servicebutikken havde ansøgt om og fået bevilget penge til tre aktiviteter: udvikling af kvindearbejdet, støtte det frivillige netværk af lektiehjælpere og støtte til børn og unge. Dette foregik samtidig med at den boligsociale styregruppe, som havde beslutningskompetence over de tildelte boligsociale midler fungerede. For at få boligsociale midler til en aktivitet skulle der argumenteres i styregruppen, og der skulle foreligge skriftlig dokumentation for begrundelser og budget. I Servicebutikken kunne man blot forelægge sine ønsker og blive hjulpet til at beskrive og formulere dem. Det kunne se ud som om Servicebutikken repræsenterede nogle konstruktive muligheder for de aktive beboere.

Afrunding og overvejelser

Mange har hæftet sig ved værdien i, at mange personer har deltaget og bidraget, og den bredde og perspektiv projektet herved har været med til at give deres indsats. Der har været en sammenhæng for deltagerne mellem små og store møder.

Metodens vægtning af at tale udvikling og fremtid i stedet for problemer og fortid har sandsynligvis været medvirkende til, at stormøderne blev konstruktive rum, hvor mange ting kunne siges, uden at der nødvendigvis skulle konkluderes på dem. Den oplevede ligeværdighed i stormøderne betød, at magten blev nivelleret, og deltagerne har følt, at de frit kunne tale.

Et vigtigt aspekt i forløbet er, at beboerne kan komme hurtigt i gang med det, de er optaget af. Metoden samler på en naturlig måde de beboere, som har et ønske om at markere sig, og derfor har en flamme, der kan tændes. Det kunne man se af kvindernes udnyttelse af de muligheder, de så i 3. stormøde.

Synlige resultater

En del af de ønsker, der bliver formuleret, er det muligt umiddelbart at iværksætte en ændret indsats omkring, hvis man er parat til det. Det kan være nemmere for en beboergruppe end for systemerne, der i forvejen er bygget op omkring bestemte strukturer. Succes'en i forløbet skal måles på udviklingen af samarbejde, kontakter og inspiration. Samtidig er der et behov for synlige resultater. De synlige resultater i dette projekt er idekataloget som arbejdsredskab.

Teamchefen i Københavns Kommune formulerer det meget præcist: *"Vi har jo ikke fået den helhedsplan, som vi regnede med, og spørgsmålet er hvor meget afsmittende virkning projektet har – men projektet er jo udtryk for en empowerment tankegang, som er processuel, så man kan måske ikke stille det op på den måde.."*

Synlige resultater vil ofte først kunne aflæses hos beboerne. Afdelingsbestyrelsen brugte for eksempel informationen på 2. stormøde, om at de unge ønskede et styrketræningsrum, til at etablere et sådant. Det tager lidt længere tid når systemerne skal handle. Lejerbo ændrede umiddelbart deres praksis i forhold til overtrædelser af husorden efter det første stormøde. De formulerede også i dette møde, at de nok måtte revidere deres informationsmateriale, men det hørte projektet og deltagerne ikke noget om senere. Sundhedsplejersken blev meget inspireret af det første stormøde, hun deltog i, og havde flere ideer til, hvordan hendes og hendes kollegers indsats kunne tilrettelægges, så den tog afsæt i hendes nye viden om området, men hun nåede ikke at komme i gang med det, før projektet sluttede. Begge dele ligger stadig som intentioner, der uden tvivl nok skal blive til noget.

Projektet er både åbent og forpligtende. Det er klart at synlige resultater i form af konkrete handlinger under forløbet vil være med til at stimulere udviklingen. I hvert enkelt forløb vil der imidlertid være en balance mellem selve processen, de synlige resultater og den viden der frembringes, og alle tre dele må vægtes i vurderingen af projektets betydning.

Forpligtelser hos parterne

Man skal altså være opmærksom på den forpligtelse, der ligger i de besluttede organer, hvis man ønsker, at projektet skal have en afsmittende virkning. På stormøderne blev der altid orienteret om, når en eller flere af parterne havde gjort noget i forhold til de ønsker, der var blevet fremsat på sidste stormøde – for eksempel da boligelskabet reagerede på bestyrelsens ønske om en hurtigere sagsgang ved behandling af klager over overtrædelse af husorden, eller da man etablerede lektiehjælp i den nærliggende klub, hvor en del unge fra Mjølnerparken kom.

Betyder det så, at parterne skal forpligte sig til at handle, før det er relevant at igangsætte en sådan proces, som projektet er udtryk for? Jo mere parate parterne er til at handle omkring det, der kommer frem, jo mere fart vil de sætte i udviklingsprocessen. Men i starten af en forandringsproces med flere parter er man ofte mere fokuseret på, hvad de andre skal forstå og gøre, end hvad man selv skal. I den kontekst

kan denne måde at lave undersøgelser på være meget gavnlige, for den tillader, at man nærmer sig feltet i et tempo, der passer til det, man er parat til, og den fordrer at man formulerer sig om egne ønsker. Man kan faktisk være med og føle sig meget inspireret uden at skulle gøre noget. Men hvis først nogen begynder at gøre noget, så vil det smitte af på de andre parter.

Derfor er ærindet ikke at rette en kritik af parterne i de to eksempler ovenfor, men snarere at eksemplificere, hvordan man *kunne* have fået mere ud af en i forvejen god proces – vel at mærke, hvis man havde haft tid nok og mulighed for at prioritere det.

Et forløb af denne karakter kræver således ikke forpligtelse til at handle, men det kræver forpligtelse til at tilbagelægge – til at kommunikere om de fælles emner. Det er gavnligt, at parterne forholder sig til de beskrevne problematikker og forslag og melder ud til hinanden, hvad de hver især kan og vil gøre, samt hvornår.

Udvikling af samarbejde

Under idekatalogets tema om *"Samarbejde og information"* er det væsentligt at hæfte sig ved, at trods den gode udvikling i samarbejdet mellem afdelingsbestyrelse, beboere, boligselskab og kommune, så er der stadig behov for at udvikle det.

Udvikling af samarbejdet vil kræve, at boligselskab og kommune indgår i konkrete drøftelser om at gennemføre nogle af de tanker og forslag, der er nævnt i idekataloget.

For at følge konkret op på projektet kunne afdelingsbestyrelse, boligselskab og kommune formulere for hinanden, hvilke tanker projektets forløb og idekataloget har givet anledning til, og hvilke forslag de har til at arbejde videre med

det. Det vil indebære forhandlinger om prioritering af ideerne og beslutninger om iværksættelse af konkrete tiltag. Her må forventninger til hinanden samt ansvar og opgavefordeling tydeliggøres og fastlægges fra starten.

Resultater og succes

En overvejelse, som blev fremsat af en af samarbejdspartnerne, beskæftiger sig med om et sådant demokratisk projekt kan have værdi, når det bliver igangsat i et område, hvor afdelingsbestyrelsen på mange leder gerne vil have kontrol med og regulering af det meste af det, der foregår i området. Kan de håndtere mangfoldighed og mange ideer uden at blive en bureaukratisk stopklods? Spørgsmålet må stå ubesvaret, men spørgsmålet kan med lige så stor ret stilles til kommune og boligselskab. Hvordan kan den kommunale service og hjælp

støtte op om mangfoldighed og ideer, således at de får mulighed for at udfolde sig? Og hvordan kan boligselskabet bruge resultaterne fra projektet som inspiration til at udvikle beboerdemokratiet på beboernes præmisser.

For eksempel er alle parter informeret om vanskeligheder og oplevelse af afmagt for mange etniske minoriteter ved at forholde sig til skriftlig kommunikation. Hvilke konsekvenser skal dette have i den fortsatte udvikling? Afdelingsformandens henvendelse til Servicebutikken om hjælp til at søge om penge til kvindearbejdet, lektiehjælp og børn og unge kan tolkes som en oplevelse af uoverskuelighed overfor, at ønskerne til styregruppen skulle forelægges skriftligt. Hvordan kan arbejdet i styregruppen organiseres, så beboerrepræsentanterne også her oplever støtte til deres ideer.

Når disse spørgsmål er stillet, er det væsentligt at pege på, at et projekt som "Nye Samtaler i Mjølnerparken" netop ikke har noget færdigt

produkt som resultat. Det er både en undersøgelse og en proces. Ud af projektet opnås viden, som i løbet af projektet er blevet fælles viden. *"Vores billede og landkort er blevet det samme"*, som medarbejderne i boligselskabet formulerer det.

I projektperioden er det muligt at tage konkrete initiativer på baggrund af den fælles viden, man skaber. Som det viste sig i eksemplet med ungemedarbejdernes netværk, skulle der to møder til, før de etablerede netværket. Ofte skal der flere inspirationer til at sætte handling bag nogle af ønskerne. Måske ville de danske beboere have etableret deres "positiv-gruppe", hvis der var blevet skabt endnu en samtale med dem – ønsket var ikke klart nok aftegnet i den første samtale til, at det for den enkelte kunne bære, at han/hun påtog sig at tage initiativet. Det kan overvejes, hvorvidt projektlederen her kunne have været mere aktiv i at spørge til, hvordan deltagerne kunne forestille sig en sådan gruppe skulle agere, eller hvordan de forestillede sig, at

første skridt skulle være for at danne en sådan gruppe. Dermed kunne der været dannet flere forestillinger om muligheden hos deltagerne, og måske kunne der derved være blevet skabt mere grobund hos hver enkelt for at gennemføre ideen. Eller det kunne have været temaet for den næste samtale.

Tankerne bag projektet respekterer, at der ikke kan handles på baggrund af al den fælles viden, der skabes. Hvis der ikke er parathed til at tage konkrete initiativer, kan det være af stor betydning, at dette formuleres eksplicit, og at det formuleres, hvad der kan forventes. Ved at fastholde et højt informationsniveau om, hvordan man hver især tænker om og forholder sig til den skabte fælles viden, er det muligt at opretholde og stimulere beboernes og medarbejdernes oplevelse af at blive taget alvorligt og inspireret.

Generelt er det vigtigt at holde fast i processen, når der først er sået frø. Hvordan og hvornår det gøres bedst i de enkelte tilfælde er forskelligt, men det er nødvendigt at der normalt skal finde en fortløbende processuel inspiration sted for at se og udvikle nye muligheder.

Der er ikke i det konkrete projekt skabt forventninger som nogle af parterne kan slå hinanden i hovedet med bagefter. I de interviews, projektlederen lavede efter afslutningen af projektet for

at undersøge deltagerne oplevelser af forløbet, er der ingen, der har kritiseret andre parter for ikke at have deltaget eller levet op til løfter etc.

Endelig skal det nævnes, at projektets succes utvivlsomt har hængt sammen med, at både beboere, afdelingsbestyrelse, boligselskab og kommune har prioriteret deltagelsen højt. Alle har valgt at deltage i samtaler og stormøder om aftenen. Kommune og boligselskab har prioriteret det på chefniveau i den forstand, at dem der kan træffe beslutninger mødte frem i stedet for at sende en repræsentant. Dette har haft en uvurderlig signalværdi, og været stærkt medvirkende til beboernes oplevelse af at blive taget alvorligt som ligeværdige partnere i den fremtidige udvikling.

5. Centrale problemstillinger og overvejelser

Her redegøres der i tre afsnit for overvejelser vedrørende

- majoritets/minoritetsproblematikken i området
- etniske minoriteter og beboerdemokrati
- danske medarbejders kompetencer i arbejdet med etniske minoriteter i boligområderne

Majoritet/minoritet

Som nævnt er der en majoritet af arabisk talende beboere i Mjølnerparken. De aktive blandt disse er optaget af mulighederne for at skabe fællesskab i området. De har etableret både ældreklub, billardklub, en arabisk kvindeklub, Klub 36 for børn og unge, hvor alle tre medarbejdere er arabisk talende og arabisk modersmålsundervisning for børn og unge i weekenderne. Klubbernes holdning er, at alle skal kunne komme i dem, og bestyrelsen arbejder meget bevidst for, at alle aktiviteter er åbne for alle beboere.

Alligevel kommer der stort set kun arabisk talende beboere. Og de somaliske og pakistanske beboere formulerer et stort behov for muligheder for at kunne være sammen med deres sprog- og kulturgruppe både for kvinderne og børnene. Begge etniske grupper udtrykker, at deres børn ikke kommer i klub 36, fordi de ikke føler sig velkomne eller forstår, hvad de voksne siger. Begge grupper oplever, at det er de arabiske beboere, der dominerer aktiviteter og beslutninger.

Det danske mindretal formulerer sig ikke som en minoritet, selv om de formulerer, at der bor mange, som de har svært ved at have kontakt med. Danskerne har andre kontakter udenfor Mjølnerparken og kender mulighederne for at deltage i "livet i Danmark", og minoritetsoplevelsen er derfor begrænset til boligområdet og ikke knyttet til deres identitet.

Den tilsidesættelse som mindretal, som de somaliske og pakistanske grupper oplever, betyder at de som beboere ikke ved hvordan de kan bidrage. Og hvis man ikke bidrager til fællesskabet i en eller anden form, kommer man heller ikke til at høre til det.

Udfordringen til denne situation ligger i at "gå på to ben" samtidig. Det ene ben handler om at tilgodese mindretallene i en demokratisk forstand med henblik på at undersøge deres muligheder for at bidrage til opbygning af deres eget fællesskab. Det andet ben drejer sig om at arbejde for at skabe en større grad af fællesskab i hele boligområdet. Det er nødvendigt at se på boligområdet som en helhed, der ikke kan trives, hvis 30-40% af beboerne ikke trives.

At tilgodese mindretallene vil i Mjølnerparken sige at udvikle en dialog mellem bestyrelsen og de somaliske og pakistanske grupper om disse gruppers ønsker og en forhandling om, hvilke ønsker det er muligt at opfylde.

At arbejde hen imod et fælles grundlag for virke og aktivitet i området kan gøres gennem fælles arrangementer, som de forskellige grupper bidrager til. Et eksempel er den integrationsfest, som blev afholdt sommeren 2002 med bidrag fra mange etniske grupper. Endvidere har kvinderne påpeget det vigtige i at udvikle dansk

som fælles sprog i Mjølnerparken, hvorfor dansk undervisning etableret lokalt og på tværs af sproggrupper er en mulighed.

P.t. organiserer Frivillignetværket, som støttes af Dansk Flygtningehjælp, én gang ugentligt undervisning af nogle af kvinderne. Man kunne forestille sig en langt mere organiseret indsats støttet af myndighederne i form af lokalt forankret undervisning, der både relaterede sig til, hvad der konkret betyder noget for kvinderne i området, og til behovet for at de også lærer andre sider af det danske samfund at kende og lærer at begå sig i det.

Majoritets/minoritetsproblematikken i Mjølnerparken ligner den situation, der udspiller sig i en del andre almene boligområder, hvor der bor mellem 40 og 70% indvandrere og flygtninge, og hvor bestyrelserne overvejende består af danske beboere. Man vil gerne have, at indvandrerne og flygtningene deltager, men man ønsker ikke at give dem specielle betingelser, og man ønsker ikke at lave om på sine egne måder at dyrke fællesskabet på. Resultatet er som regel, at indvandrerne og flygtningene skaber deres egne netværk uden om det formelle fællesskab uden at føle ansvar for det større fællesskab, og der sker ingen integration mellem grupperne.

Etniske minoriteter og beboerdemokrati

I Mjølnerparken har der i de senere år været en markant overvægt af beboere fra etniske minoriteter. De har efterhånden taget beboerdemokratiet til sig, valgt en afdelingsbestyrelse, deltager i kurser og søger at organisere klublivet i afdelingen efter traditionelle foreningsmæssige forskrifter. Alt i alt en positiv proces, som stadig udvikler sig.

Den første afdelingsbestyrelse med dominans af etniske minoriteter havde meget svært ved at fungere. Formanden var optaget af at få folk til at deltage, men han havde vanskeligt ved at finde veje, der kunne stimulere til deltagelse, og han traf nogle hurtige beslutninger. Samtidig var det vanskeligt at holde sammen på bestyrelsen, fordi de let blev uenige. Måske vidste man for lidt om spillereglerne og var ikke vant til at forholde sig demokratisk til udviklingen. Denne periode var frustrerende for en del beboere, som gerne ville i aktivitet, men som følte sig blokeret, fordi bestyrelsen ikke fungerede godt. Disse beboere mobiliserede og ved beboermødet i oktober 2001 var 90 lejligheder repræsenteret. De gav bestyrelsen et mistillidsvotum, stillede én formandskandidat op og stillede 14 (!) op til de øvrige poster i bestyrelsen. Den nye formand fokuserede hovedsagelig på samarbejde og på, at hver enkelt havde ansvar for, hvad de påtog sig af opgaver.

Det vigtige i denne udvikling er, at anerkende den første bestyrelse for at have påtaget sig ansvaret og forsøgt så godt som de kunne, at arbejde med at være en afdelingsbestyrelse. Det er denne indsats, der bliver forudsætningen for den næste bestyrelses mere succesfulde funktion.

Hvis der er vægt bag ønskerne om at inddrage og aktivere de etniske minoriteter i det danske beboerdemokrati, er det nødvendigt, at skabe forudsætninger for, at de kan få deres egne erfaringer – det betyder, at der vil blive begået fejl, og at visse ting ikke bliver håndteret, som det normalt forventes af boligselskab og andre samarbejdsparter. Kun herved kan de etniske minoriteter få mulighed for at gøre beboerdemokratiet til deres eget og bruge det konstruktivt.

I nogle boligområder har det vist sig, at hvis det lykkes at skabe forudsætninger for, at de etniske minoriteter deltager i lokale kurser i boligområdet om f.eks. det at bo alment, så er det beboerdemokratiet og dets muligheder, der optager dem aller mest. De opdager muligheder, som de ikke har vidst om tidligere, fordi de måske ikke har vidst, hvor de skulle søge den viden, eller er blevet fortalt om dem på en måde, de har kunnet forstå.

I de boligområder, hvor der er blevet valgt en eller to beboere fra etniske minoriteter ind i afdelingsbestyrelsen, har det ofte resulteret i, at de er trådt ud igen ret hurtigt. Samtidig er det kendt, at de almene boligområder generelt har vanskeligt ved at få også danske beboere til at deltage

i den beboerdemokratiske proces. Kun få møder frem til beboermøderne, det er vanskeligt at få folk til at være frivilligt aktive og ofte, er der kun få der ønsker at stille op til afdelingsbestyrelsesposterne.

Når der skal arbejdes med at inddrage de etniske minoriteter i det fremtidige beboerdemokrati kan man ikke forvente, at de skal kunne træde ind på de vilkår, der er naturligt givne for de danske beboerdemokrater. Det er nødvendigt at åbne op for, hvordan der kan skabes fælles læring i blandede afdelingsbestyrelser. Og det er her boligsekskaberne kommer ind. De bør udvikle programmer, der anerkender og vægter mulighederne i forskelligheden og give plads til nye måder at udvikle beboerdemokratiet på. Det betyder både at støtte de danske beboerdemokrater i at udvikle samarbejde med de etniske minoriteter, og at støtte de etniske minoriteter i at tilegne sig de vigtigste værdier i den demokratiske tankegang. Endelig er det vigtigt at signalere, at det også er ønskeligt, at nogle af deres værdier skal være bærende for den fremtidige udvikling. Programmer, der sigter mod at skabe fælles kulturforståelse, giver indsigt i egne fordomme og udvikler lokale samarbejdsforløb kan være gavnlige redskaber i en sådan udvikling.

Udvikling af den skriftlige og mundtlige kommunikation til de etniske minoriteter er af væsentlig betydning, jf. udtalelserne fra boligsekskabet om hvad de havde reflekteret over efter projektets afslutning. Ligeledes kan det være nødvendigt at yde en eller anden form for sekretærhjælp, ordstyrerhjælp eller lignende til en

afdelingsbestyrelse med flere medlemmer fra etniske minoriteter. Beboere fra de etniske minoriteter vil ofte have vanskeligt ved at tilegne sig læring om beboerdemokratiet på de normale kurser, som boligsekskaberne arrangerer for afdelingsbestyrelsesmedlemmer, fordi deres kulturbaggrund ofte vil give dem anderledes billeder på praksis end de danske deltagere. Kurser og praksislæring, der er tæt knyttet til deres daglige virkelighed vil have større mulighed for at give resultat.

Danske medarbejders kompetencer

Skal danske medarbejdere i boligselskaber og afdelinger have specielle kompetencer for at kunne arbejde med etniske minoriteter i boligområderne? Skal man tænke anderledes over ens opgaver, når man arbejder med etniske minoriteter? Er det nogle andre opgaver, man står overfor, når man arbejder med etniske minoriteter?

Fundamentet for medarbejdernes samarbejde med beboerne er kommunikation. Vanskelighederne opstår, når danske medarbejdere kommunikerer med etniske minoriteter som de ville kommunikere med danskere. Når man for eksempel forklarer og argumenterer, orienterer

om krav, forpligtelser og forventninger og sender den samme skriftlige information, som man plejer. Det er almindeligt at tale om, at der ofte er kulturelle og forståelsesmæssige barrierer mellem faglige eksperter og myndigheder på den ene side og menige borgere og beboere på den anden side. At skræve over denne kløft kræver en behændig og indfølelse kommunikation.

Specifikt for de etniske minoriteter gælder også, at de ofte hverken sprogligt eller kulturelt har forudsætninger for at forstå de begreber, der kommunikeres til dem – for eksempel om at bo alment. I Mjølnerparken har en stor del af beboerne haft forståelsen af, at den husleje de betalte gik til boligselskabet, som var ejeren, og som derfor var ansvarlig for alt. De har ikke kendt til eller forstået princippet om den om-

kostningsbestemte husleje, eller om at de selv har et ansvar for, hvordan der ser ud i opgange og på udearealer. De klager i stedet over, at boligselskabet ikke gør nok for dem. Sådan har det været i flere år. Selvfølgelig har beboerne

et eget ansvar for at holde sig informeret, men hvis man ønsker en større deltagelse og ansvarlighed, er man nødt til at tænke mere over, hvordan man vil skabe forståelse for sammenhænge i at bo alment.

I kommunikation med beboere fra etniske minoriteter må man

- gøre information konkret og enkel, ikke for mange forklaringer og ikke for mange siders skriftlig information
- være interesseret i deres opfattelse af situationerne, spørge hvad de mener, indtil man forstår det
- være optaget af og i stand til at undersøge, om man har opnået en fælles forståelse, ved at spørge til om de har forstået det, som man gerne vil have dem til at forstå, og sikre at man selv har forstået dem rigtigt
- være i stand til at vurdere og prioritere, hvad der er det vigtigste at satse på en fælles forståelse omkring
- være tydelig omkring, hvad der er krav og betingelser, og hvad der kan forhandles om
- være tydelig med hvilke rammer der er for ens virksomhed, ens muligheder for at hjælpe, ens opgave og ens grænser for ydelser
- være parat til at handle umiddelbart i konkrete situationer - som boligselskabet, der blev bedt om at tage hurtigere fat på klager over overtrædelser af husorden

Og her er vi så tilbage ved kommunikationen:

Det drejer sig ikke om at behandle de etniske minoriteter med fløjlshandsker, men om at være klar over hvilke præmisser, der er gældende i kommunikationen med dem. Det vil sige at stille krav til dem, som står i relation til, hvad de har mulighed for at forstå og tage stilling til, og at stille krav til dem og forvente, at de udvikler deres forståelser og engagement. Og det vil sige at give dem en fornemmelse af, at de bliver taget alvorligt, når de ytrer sig. Det tager mere tid, og det kræver en evne til både at have sin egen konkrete opgave for øje samtidig med en erkendelse af, at den opgave ikke kan løses uden at beboerne har forstået, hvad den drejer sig om. Man starter heller ikke med at give et førsteklases barn gymnasiepensum!

Den supplerende opgave for medarbejdere, der arbejder i boligområder med en stor del etniske minoriteter, er altså at skabe fælles forståelse og handling. I et område som Mjølnerparken kan det være hensigtsmæssigt at etablere råd af forskellige sproggrupper for at boligselskabet kan spørge dem til råds og gøre dem medansvarlige omkring kommunikationen med deres egne. Flere af de etniske minoritetsfællesskaber har betydningsfulde nøglepersoner, som man som medarbejder med fordel kan skabe kontakt til i arbejdet.

Det er en fordel, at man har en vis viden om de kulturelle forhold hos forskellige etniske minoriteter, men det kan læres igennem praksis, hvis man accepterer ovenstående præmisser for sit arbejde.

I Mjølnerparken havde afdelingsbestyrelsen som nævnt, inden projektet startede, formuleret at man havde svært ved at forholde sig til alle de papirer, der kom til bestyrelsen, til styregruppen for det boligsociale arbejde etc. om planer for dit og dat. Og man besluttede, at resultatet af projektet ikke skulle foreligge som en helhedsplan, men som et idekatalog, der vil være langt mere overskueligt at arbejde med for bestyrelsen.

Drøftelserne af ideer og forslag i idekataloget kan føre frem til en plan for, hvordan man vil arbejde videre frem. Muligvis vil dette ende med en samlet plan, muligvis vil det ende med en plan for det næste år eller muligvis med en plan for, hvordan man vil gennemføre det, som er højest prioriteret.

Det afgørende er, at afdelingsbestyrelsen finder deres egen måde at forholde sig til planen på.

6. Perspektiver

I dette afsnit redegøres for metodens anvendelighed i udviklingen af det boligsociale og beboerdemokratiske arbejde, og for overvejelser om samarbejde og organisation i den fremtidige udvikling af boligområderne

Anvendelse af arbejdsmetoden

"Nye samtaler..." lægger vægt på at involvere så mange som muligt i en direkte dialog. Den kan være skriftlig og mundtlig, den kan foregå i formaliserede fora og udenfor formaliserede fora etc. Arbejdsmetoden kan anvendes i mange sammenhænge, hvor man ønsker at involvere deltagere, beboere, medarbejdere etc. i at formulere sig om fremtiden.

Gennem metoden skabes der mulighed for at mange deltager, hvilket gør den oplagt at anvende i boligområder, hvor det er sjældent, man kan samle mange beboere på samme tid, og hvor der er mange forskellige dagsordener.

Arbejdsmetoden er en måde, hvorpå man kan reducere den påvirkning på feltet, som vores for forståelser mange gange giver. Vi kan som professionelle ikke sige os fri for at have holdninger til det, vi møder. Men metoden kan hjælpe os til at møde det vi ser med åbne øjne i stedet for med det samme at sætte det ind i den forståelsesramme, som vi kender i forvejen, og som er med til at farve vores billede af det vi ser. For eksempel er der meget stor forskel på at arbejde i Mjølnerparken, når man ser det som et boligområde, som gør utrolig meget for at udvikle sig og få en bedre kontakt til det omgivende danske samfund, frem for hvis man ser det som et område, der har store problemer, og hvor beboerne alligevel ikke er interesseret i at høre, hvad man siger.

Der er to hovedelementer, som man skal være opmærksom på, når metodeforløbet tilrettelægges. Det ene er om de primære deltagere har været med til at beslutte metoden. I tilfældet Mjølnerparken kan man sige, at både Lejerbo, Københavns Kommune og afdelingsbestyrelsen havde sagt ja til projektet. Men det må også siges, at afdelingsbestyrelsen ikke havde haft mulighed for at finde ud af, hvad det gik ud på. Og resten af beboerne var ikke blevet spurgt.

Det andet hovedelement er, at man ikke kan deltage i projektet på sidelinien. Metoden forpligter alle der deltager, til at være modtagelige i en eller anden grad for forandring – vel at mærke den forandring, der foregår konkret under projektforløbet. Man er en del af projektet og kan altså ikke beslutte projektet for nogle andre. Det er en del af tankegangen i det åbne projekt, at det kan påvirke alle.

Arbejdsmetoden er rigtig god, hvis man som beboerrådgiver i samarbejde med sin afdelingsbestyrelse og styregruppe beslutter, at nu skal der ske noget andet i boligområdet, og at man er villig til at se med nye øjne, fordi det nu i flere år har været "Tordenskjolds soldater" der har drevet værket. Metoden kan både anvendes bredt på hele området, som det for eksempel var tilfældet i Mjølnerparken, og indenfor afgrænsede felter som for eksempel børn og unge i boligområdet, samarbejde om psykisk dårlige beboere o.lign. Det afgørende er, at man præciserer, hvilken ramme metoden skal anvendes indenfor.

”Nye samtaler...” er udtryk for en respektfuld inddragelse af beboere i udviklingen af deres boligområde.

”Nye samtaler...” arbejder med

- at skabe et præcist grundlag for hver enkelt undersøgelse
- at formulere spørgsmål til det der fungerer godt og til visioner, et positivt og fremadrettet perspektiv
- hele tiden at relatere sig til den aktuelle udvikling i boligområdet
- at skabe en stor bredde i undersøgelsen
- at organisere relevante grupper omkring samtaler
- at instruere beboere i at interviewe andre beboere
- at organisere og lede stormøder
- at konkludere og samle op

”Nye Samtaler...”

- respekterer alles ret til at udtale sig om sine ønsker
- nivellerer magt ved at skabe ligeværdighed i samtaler og møder
- anerkender at der sker noget, når folk mødes i samtaler om fremtiden
- anerkender at ting tager den tid de tager, og at resultatet af en sådan proces ikke kan forudsiges
- at deltagerne nok skal finde ud af at handle, der hvor de synes det er rigtigt

”Nye samtaler...” kan både ses som et afsluttet projektførløb, hvor man får en vis viden og inspiration til at gå videre i sit arbejde, eller som en vedvarende proces, der kan igangsættes når som helst, når først den er indlejret som en måde at tale sammen om fremtiden på.

I Mjølnerparken brugte afdelingsbestyrelsen for eksempel det stormøde, hvor unge havde formuleret ønske om et motionsrum i området som grundlag for at etablere det. Man kunne også

have forestillet sig, at man havde lavet en kort runde ”nye samtaler..” om etablering af et sådant rum med de unge, med voksne interesserede og dermed skabt en involveringsproces fra starten.

Udvikling af boligområderne

I Mjølnerparken var der en helt åben situation, da projektet blev formuleret – beboerrådgiveren havde sagt op, boligselskabets konsulent i styregruppen var blevet skiftet ud, afdelingsbestyrelsen havde vanskeligt ved at fungere. Det var en situation, hvor beboerne ikke deltog i særlig høj grad – i hvert tilfælde ikke samlet – og hvor samarbejdet oplevedes meget dårligt både internt og eksternt.

Alle parter har principielt et ansvar for dette, men det kan være vanskeligt at se, når man måske føler sig dårligt behandlet af den anden part. En af faldgruberne i en sådan situation er at holde tingene flydende og håbe på at de ændrer sig, frem for at formulere situationen omkring samarbejdet eksplicit som en helhed uden helte og skurke – simpelt hen formulere, at samarbejdet ser sådan og sådan ud. Så bliver det også muligt at formulere nogle ønsker om,

hvordan man ønsker samarbejdet i fremtiden. Hvis det var let at gøre, var der naturligvis mange der praktiserede det, men både personlige og positionsmæssige relationer spiller ind, og det kan være vanskeligt at øjne konstruktive muligheder.

Disse samarbejdsproblemer i de besluttende lag kommer til at betyde meget for beboernes deltagelse, fordi det er vanskeligt at skabe mobilisering omkring fællesskab, hvis ikke de som er valgte eller udpegede repræsentanter for fællesskabet, kan mobilisere fælles energi. I mange almene boligområder, hvor der i de senere år har været byudvalgsprojekter har netop samarbejdet mellem parterne været under lup, og det har fungeret meget forskelligt. Nogle steder har boligselskabet haft førertrøjen på, uden ret meget deltagelse fra afdelingsbestyrelsen og/eller kommunen, andre steder er det kommunen, der har styret begivenhederne. Flere og flere steder har man imidlertid opnået

et fællesskab om styringen, og i de fleste områder har man nu fået erfaringer, der gør, at man ikke ønsker at stoppe dette samarbejde.

Men det er nødvendigt at udvikle nye former for forpligtende samarbejde i boligområderne, hvor deltagerne i samarbejdet skaber en fælles platform for samarbejdet, som er mere uafhængig af parterne, end tilfældet er i dag. Er det muligt i nogle sammenhænge at sætte samarbejdet forrest frem for egen organisation?

Baggrunden for denne overvejelse er, at beslutninger i realiteten træffes af mange andre, end dem der har den formelle magt til at træffe dem. I øjeblikket eksisterer der en forestilling om, at der er en lineær sammenhæng mellem de beslutninger der træffes, og det der sker

som følge af dem – vi lader som om, det system vi har fungerer, men det gør det ikke. Der træffes mængder af beslutninger, som enten ikke føres ud i livet, eller som bliver til noget helt andet, fordi udviklingen har flyttet sig siden, og som ikke bliver fulgt op. Det er de involverede borgere som medvirker til at påvirke beslutningernes gennemførelse og som er afgørende for, hvordan de gennemføres. Derfor skal vi udvikle et styresystem, der i højere grad inddrager menige borgere som deltagere i styringsprocessen. Det gør processen mere uoverskuelig, og det udfordrer de eksisterende strukturer.

En ny organisationsform kunne være et center for lokalsamfundsudvikling, som ikke ejes af nogen af parterne, hvor hver part er tvunget til at tage stilling til, hvad man vil, og hvad man vil bidrage med, og derefter indgå i forhandlinger om at udvikle fælles mål.

Udviklingen af fælles mål kan ikke tolkes ind i organisationernes partsinteresser, men må forholde sig til den helhed, som samarbejdet er en del af og er med til at skabe. Beboerne bidrager til denne organisation med deres deltagelse, kommune og boligselskab med økonomi og medarbejdere.

Det vil uden tvivl være en stor udfordring for alle, at opbygge en sådan organisation, og man skal sandsynligvis igennem flere forsøg, før man finder en bæredygtig form. Det afgørende er at forøge opmærksomheden omkring nødvendigheden af at tænke mere helhedsorienteret på hvert enkelt boligområde.

7. Afslutning

Det er vigtigt at fremhæve, at projekt "Nye Samtaler i Mjølnerparken" er foregået sideløbende med megen anden konstruktiv aktivitet, som ikke har haft direkte sammenhæng med eller udspring fra projektet. Forberedelsen til beboermødet og dannelsen af den nye afdelingsbestyrelse i 2001, en meget aktiv arabisk kvinde, der havde sat gang i Frivillignetværket sammen med Dansk Flygtningehjælp, et meget støttende samarbejde med kommunens Servicebutik og opstart af Natteravne (aftenpatruljering af frivillige i området) for blot at nævne nogle eksempler. Projektet har således indgået i og bidraget til en synergieffekt, som har skabt en positiv bevægelse i og omkring Mjølnerparken.

De seneste udviklinger rummer blandt andet at

- kvindeklubberne er begyndt at samarbejde omkring enkelte aktiviteter
- Frivillignetværket har udviklet deres aktivitet fra lektielæsning med børn og unge til også at omfatte dansk undervisning for kvinder en gang om ugen, "Tal dansk", hvor de har samvær i lokalerne i Mjølnerparken og tager på ture ud til relevante steder, med dansk sprog
- man i styregruppen begynder at overveje hvilke muligheder, der er for at støtte afdelingsbestyrelsen i den fortsatte boligsociale indsats. Der er en voksende erkendelse af, at den boligsociale udvikling i Mjølnerparken hænger meget tæt sammen med udviklingen af beboerdemokratiet. Derfor undersøger

man muligheder for, at en eventuel kommende beboerrådgiver kommer til at arbejde tættere på afdelingsbestyrelsen og at give afdelingsbestyrelsen større råderet over de økonomiske midler.

- man for nylig afholdt beboermøde med 75 husstande som deltagere, en ny afdelingsformand blev valgt, og man fokuserer nu indsatsen i forhold til de hærværksproblemer, der truer med at ødelægge afdelingens økonomi
- Lejerbo arbejder videre med at udvikle informationsmateriale, som kan anvendes i de lokale beboerkurser – dette skal ske centralt frem for at være overladt til en eventuel beboerrådgiver

Mange af de tiltag, der har været tænkt, taget initiativ til og arbejdet med af beboerne i og efter projektperioden i Mjølnerparken, rummer de samme værdier, som en stor del af den beboerdemokratiske og boligsociale indsats vægter – opbygning af fællesskab, samhørighed og ansvar i boligområdet. Måske kan andre boligområder lære af eksemplerne fra Mjølnerparken!

I Mjølnerparken fortsætter de "nye samtaler.." i sin egen form!

Lars H. Johansen
Konsulentkompagniet

Til yderligere inspiration vedrørende samtalemotoden
i denne publikation kan det anbefales at læse:

Dalsgaard, Meisner og Voetmann:
»Forvandling – værdsættende samtale i teori og praksis«
Psykologisk Forlag, 2002

Dalsgaard, Meisner og Voetmann:
»Værdsat«
Psykologisk Forlag, 2002

Carsten Hornstrup og Jesper Loehr-Petersen:
»Appreciative Inquiry - en konstruktiv metode til positive forandringer«
Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2001

Jane M. Watkins og Bernard Mohr
»Appreciative Inquiry - Change at the Speed of Imagination«
Forlag: Jossey-Bass/Pfeiffer, San Francisco, 2001

"Nye samtaler i Mjølnerparken" er udtryk for en respektfuld inddragelse af beboere i udviklingen af deres boligområde.

"Nye samtaler..." arbejder med

- at skabe et præcist grundlag for hver enkelt undersøgelse
- at formulere spørgsmål til det der fungerer godt og til visioner, et positivt og fremadrettet perspektiv
- hele tiden at relatere sig til den aktuelle udvikling i boligområdet
- at skabe en stor bredde i undersøgelsen
- at organisere relevante grupper omkring samtaler
- at instruere beboere i at interviewe andre beboere
- at organisere og lede stormøder
- at konkludere og samle op

"Nye Samtaler..."

- respekterer alles ret til at udtale sig om sine ønsker
- nivellerer magt ved at skabe ligestilling i samtaler og møder
- anerkender at der sker noget, når folk mødes i samtaler om fremtiden
- anerkender at ting tager den tid de tager, og at resultatet af en sådan proces ikke kan forudsiges
- at deltagerne nok skal finde ud af at handle, der hvor de synes det er rigtigt

Nye samtaler i Mjølnerparken

Når der skal arbejdes med at inddrage de etniske minoriteter i det fremtidige beboerdemokrati kan man ikke forvente, at de skal kunne træde ind på de vilkår, der er naturligt givne for de danske beboerdemokrater. Det er nødvendigt at åbne for, hvordan der kan skabes fælles læring i blandede afdelingsbestyrelser. Og det er her boligselskaberne kommer ind. De bør udvikle programmer, der anerkender og vægter mulighederne i forskelligheden og give plads til nye måder at udvikle beboerdemokratiet på. Det betyder både at støtte de danske beboerdemokrater i at udvikle samarbejde med de etniske minoriteter, og at støtte de etniske minoriteter i at tilegne sig de vigtigste værdier i den demokratiske tankegang. Endelig er det vigtigt at signalere, at det også er ønskeligt, at nogle af deres værdier skal være bærende for den fremtidige udvikling.

Nye samtaler i Mjølnerparken tager udgangspunkt i, at beboerne føler sig holdt udenfor, når de danske professionelle agerer i området, og de danske myndigheder føler sig holdt udenfor, når beboerne organiserer sig og kommunikerer på deres måder.

At komme i dialog på tværs af kulturer og forudfattede holdninger er som bekendt alt andet end nemt, men det kan lade sig gøre. I denne publikation demonstreres en arbejdsmetode, som går ud på at skabe samtaler om fastlagte temaer med henblik på

- at deltagerne føler sig involveret og respekteret og dermed får lyst til at deltage i processen
- at mange deltager og får et medansvar for den fortsatte udvikling
- at mange ideer og muligheder kommer i spil
- at fremskaffe konkret viden om temaerne
- at skabe fælles viden
- at inspirere til dialog og handling under forløbet